

ORSZÁGOS HIRLAP

Előfizetési árak:
Egész évre 14 frt., fél évre 7 frt., negyed évre 3 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

Főszerkesztő
MIKSZÁTH KÁLMÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII. kerület, József-körút 65 szám
Megjelenik mindennap, hétfőn és ünnep után való napon is

I. év.

Budapest, 1897., hétfő, november 29-én.

10. szám.

Vasárnap Bécsben.

Mesélhették a császárnak, hogy a szürke novemberi hajnalban úgy bujkáltak a jó bécsiék, mintha összeesküvők volnának. Azt is megtudhatta, hogy az ő hűséges alattvalói valami különös lázba estek és déltájban vérükkel öntözték az utca kövezetét. S akkor a császár ahhoz a szívéhez fordult tanácsért, amely a királynak a tiz szobor eszméjét megsugta: és lám — estére azokból a bujkáló összeesküvőkből megint kedélyes bécsiék lettek, a vért pedig felmosta a kövezetről a hála kicsorduló könyve. Nem esett áldozatul senki, csak egy ember állt ki az utból, aki ugys elkívánczolt.

Igen, a császár reggeltől alkonyatig megváltoztatta Bécs város hangulatát s a forrongó Bécs helyén most az ujjongó Bécs élteti császárságát. S nem történt egyéb, csak a Badeni-kormány lemondását fogadta el az uralkodó s a kabinet-alakítást bizta olyan férfira, akiben a németiség jobb barátját remélheti. Mert azok az apróbb részletek, hogy a tegnapi letartóztatott Wolf börtönének ajtaját megnyitották, a változás hírét a hivatalos lap rendkívüli kiadásában gyorsan a lakosság közé dobták s több efféle mellékes momentum: már csak fokozták a bécsi nép örömet, de nem okozták. Olyan kedveskedések ezek, mint amikor az ember selyemruhával engeszteli meg a jobb felét és meg is csókolja. A csók is jó, de mégis csak a selyemruha a fő.

A kiengesztelt Bécs ma este már ujjongva róta ugyanazokat az utcákat, amelyeken néhány órával korábban még tehetetlen haraggal dult és fult. S ebben a kedvező hangulatban talán az új osztrák miniszterelnöknek, báró Gautsch Pálnak is sikerülni fog a parlamentet rendes medrébe visszaterelni. Rövid ugyan az idő, de akkor, úgy lehet, a provizóriumot is nyélbe ütheti, ami — legalább a mi szempontunkból — mégis csak a fődolog. A selyemruha...

A mai nap történetét bécsi tudósítónk telefonjelentései alapján a következőkben állítjuk össze:

A hajnali órák.

Korán keltek, vagy egyáltalán le sem fektüdtek az éjszaka Bécsben az emberek? Még nagyon messze volt a pirkadás, a szürke homályban alig-alig világítottak a gázlámpák, de a járdákon már csoportosan hömpölygött a bécsi lakosság. Mindenki az újságokat leste, mert a tegnapi tüntetések igazi mértékéről jóformán senkinek sem volt fogalma. Annnyit tudtak, hogy Grácban és Prágában is voltak összeütközések, de a reáleteket nem ismerték. S épen azért rémhírek keringtek az utcákon:

— Grácznál véres csata volt.

— Száznál több embert megölték és lekasaboláltak.

Az ilyen hírek természetesen csak szították a szenvedélyeket és mindenki izgatottan leste az újságokat, amelyeket azon frissen, még az utcákon olvastak az emberek. Azonfelül nagy várakozással néztek a reggel él, mert az újságokból megtudták, hogy a császár elnöklése alatt még az este tanácskozás volt, amelyen a miniszterelnökön kívül

gróf Goluchovsky Ageror külügyminiszter is részt vett. Bizonyosra vették tehát, hogy a délelőtti folyamán valami nyoma mutatkozik majd ennek a tanácskozásnak.

Az utcák fölött világosodni kezdett. Munkások kisebb-nagyobb csoportja szállingózott a főbb utvonalakra s erősebb csapatokban jelentkezett már a rendőrség is.

A munkáscsoportok ekkor megszakadoztak s a nedves reggeli szürkületben azokra a gyülekező helyekre húzódtak, ahol a szocialista vezérek titkos utasítása szerint tanácskozásra várták a munkásokat, hogy megbeszéljék, miképpen tiltakozhának a parlamenti botrányok és a Falkenhayn-féle módosítás következtében beállott szituáció ellen. Észrevételentül, minden csoportosulás kerülésével iparkodtak a munkások az egyes kerületekben kijelölt gyülekezőhelyiségekbe s már kora hajnalban feltűntek itt is, ott is a vörös kokárdák...

A tüntetések.

Kilencz óra tájban az összes kerületekben munkásgyűlések voltak, amelyeket azonban a hatóságok képviselői nagyrészt feloszlattak, mert a szónokok roppant heves kifakadásokkal fogtak mindjárt beszédbe. Egyes gyűléseken nem is beszéltek, hanem az összegyűlt munkások mintegy adott jelre elkezdték kiabálni:

— *Pfuj! Pfuj, Badeni!*

Mindössze csak két munkásgyűlés folyt le zavartalanul. Tíz óra tájban már minden munkásgyűlésből a parlament felé vonultak a munkások.

A vezetők ezt a jelszót adták ki:

— *Csend legyen! Békés tüntetést rendezünk!*

Ehhez képest a munkások majdnem szólanul haladtak át azon a rengeteg tolongáson, amely a legfőbb vonalakon, a Wiedener Hauptstrassen, a Mariahilfen- és a Lerchenfelderstrassen már kora reggel óta mutatkozott. S körülbelül egy órahosszat meglehetősen volt a rend, de a Burgringen és a Franzensringen, a hol a mindenfelől érkező csoportok összeolvadtak, már óriási volt a tolongás. És ekkor még egyszerre viharos kiáltások harsantak fel:

— *Jönnek a diákok!*

— *Hurrá!* hangzott ezer és ezer torokból, mert hosszú sorokban csakugyan megérkeztek a diákok, akiket a munkások élénken üdvözöltek, kendőket lengetvén feljűk. *A tömeg ekkor munkás-dalokat kezdett énekelni* s aztán egyszerre viharos, egetverő-kiáltozás hangzott föl:

— *Le a parlamenttel!*

— *Abzug Badeni!*

— *Le a többséggel!*

Még mindig újabb csoportok torlódtak. A tömeg ismét megsaporodott öt-hatezer emberrel, akik a városháza felől érkeztek úgy, hogy ekkor *legalább is ötvenezer tüntető ember volt együtt.*

Az újabbban érkezettek a városháza előtt megálltak egy pillanatra és tüntettek:

— *Pfuj, Lueger! Le az árulóval! Népcsaló!*

Nagy örömrivalgással kísérték délben a Ringen egy egyfogatu kocsit, melynek egyik lámpáján hatalmas koszoru lógott; *Le Badeni! felirással.* A parlament előtt a rendőrök a 'koszort elköbozták.

A parlament előtt a kép egyre élénkebb és egyre mozgalmasabb lett. A tömeg nőttön nőtt, folyton tartott a zaj, míg végre fél tizenkét óra tájban a rendőrség, mely addig meglehetősen passzív magatartást tanusított, közbe-

lépett, mert a munkások tömege, mintegy adott jelre, egyszerre csak a Burgszínház felé fordult és nyilván a Judenplatz felé, *Badeni lakásához akart elmenni.*

A rendőrség ezt mindenáron meg akarta előzni. *Gyalog- és lovasscsapatok rontottak tehát az óriási tömeg közé,* amely ijedten próbált hátrálni, de az előre iparkodókba ütközvén, egyszerre csak *két tűz között találta magát.* Menekülés semerre sem kínálkozott. A Volksgarten kapuit udvari zsandárok állták el, a nagynehezen közlekedő lovonatokra nem engedtek senkit sem felszállani, elől a fegyveres rendőrök, hátul a megmozdíthatatlan tömeg állott: így aztán eszeveszett tolongás támadt, amelyben jajgatva és sikongva próbált egerutat venni a megrémült népség. Különösen a lovonatokra próbáltak erőszakkal is fölmenekülni, de onnan a legbrutálisabban taszították le a menekülőket.

Kürtszó — halálordítás.

S ekkor mindennek tetejébe még kürtszó hallatszott.

— *Jön a katonaság!*

Jajgatás és átok olvadt egybe. A zavaros és jajgatáson is túlhallatszott a *lovak dobogása és a katonai kürtszó.*

A Józsefváros felől *két lovasszázad vágatott neki a tömegeknek.*

— *Jönnek a huszárok!* — hallatszott mindenütt és a következő pillanatban már fel is tűntek a *lovasszázadok*, akiket egy ezredes vezetett. *A huszárok nekivágtak a népnek.* A Stadion-utca felől hatos-rendekben jöttek. A megriadt tömeg szétoszlott, de sokan megbotlottak, a földre estek, több asszony is a földön fetrengett és a menekülők ki-mélet nélkül gázoltak keresztül rajtuk. *Halálordítás töltötte meg a levegőt.* Sebesültek nyögése, rémülten menekülők hörgése vegyült a folytonos kürtölés hangjába s a huszárok csak vágattak előre, hogy egy-kettőre tiszta legyen az egész út vonal. De míg a huszárok, a 3-ik magyar huszárezred legényei beérték azzal, hogy az utcát tisztára söprik, az addig minden gyalázzal szemben türelmes *rendőrséget egyszerre részeggé tette a csatazaj és a huszárok megérkezésekor vadul fogtak hozzá az emberek elűzéséhez. Hármásával-négysével mentek neki a tömegnek és derekasan vágtak, ütöttek.* Egy asszony a gyermekével haladt arra. A szerencsétlen annyira megrémült hogy egy kapu előtt térdre roskadt és testével földvén a gyermekét, *zokogva kezdett segítségért kiabálni.* Néhány bátor ember fölemelte őt és gyermekével együtt egy szomszédos házban biztonságba helyezte. De az ilyen apró epizód nem indította meg a megvadult rendőröket és a *vágató huszárok nyomában még a menekülőket is kardlapozták.*

Egy óra tájban az utcák tisztára is voltak söpörve.

Azontul nem volt csoportosulás. A huszárok széles sorokban tovább is ott ryargáltak az utcákon s másik két század katonaság kapott még rendeletet, hogy a város többi utcáin is segítségére legyen a rendőrségnek.

Az a negyedóra azonban, míg az örületés kavarodás tartott, sok vérbe került. A hivatalos tudósítás ugyan csak *néhány sebesülést és tizenegyet letartóztatást* említ, de a valóság sokkal többről tud. *Csak maguk a mentők is vagy másfél száz sebesült embert kötözték be a délelőtti folyamán,* akiket részben a rendőrség sebesített meg, részben pedig a tolongásban tiportak nyomorékká. S a rendőrök azonfelül *kétszáz embernél többet tartóztat- tak le.* A legtöbb letartóztatás a büntető ú-

vényszék épülete előtt történt, ahol egy nagy néptömeg a még mindig fogva levő Wolf mellett tüntetett...

Két óra tájt már minden csöndes volt. ami azonban nem a kardok érdeme egyedül. Akkor már hire futott egy nagyjelentőségű elhatározásnak...

A döntés.

Még a délelőtt óráiban megjelent ugyanis a hivatalos Wiener Zeitung rendkívüli kiadása, amely a császár következő legfelsőbb kéziratát tartalmazta:

Kedves gróf Badeni!
Indítatva érzem magam, hogy a képviselőház elnapolását további intézkedésig elrendeljem.
Bécs, 1897., november 28.

Ferencz József s. k.

S az emberck jóformán még el sem jutottak az első kézirat nyomán megindult kombinációk végére, a mikor a délutáni órákban a Wiener Zeitung már újabb rendkívüli kiadást adott.

Ez a második kiadás már újabb császári kéziratot tartalmazott és azt adta hírül Bécs lakosságának, hogy a császár elfogadta gróf Badeni és az összkabinet lemondását és az új kabinet megalakításával báró Gautsch Pált, a volt kultuszminisztert bizta meg.

A várva-várt döntő fordulat tehát megtörtént. A hivatalos lap második külön kiadásu közlése egyébként szösz szerint így szólt:

Ő császári és apostoli királyi felsége az összkormányának gróf Badeni minisztereinek ő excellenciája által előterjesztett lemondását legkegyelmesebben elfogadta és frankenturni báró Gautsch miniszter ő excellenciáját a kabinetalakítással legkegyelmesebben megbizta.

Azt a feltűnést keltő körülményt, hogy a hivatalos lap két külön kiadásban jelent meg, azzal okolják meg, hogy a közönség körében nyugtalanságot idézett elő az a körülmény, hogy az első külön kiadás csak a Reichsrath elnapolásáról adott hírt.

A kabinet lemondását hir szerint ma délután két órakor határozták el a király elnökléte alatt tartott miniszteri tanácskozáson ő felsége ma délelőtt Badeni és Bánffy miniszterelnököket, gróf Welsersheimb osztrák honvédelmi minisztert és báró Gautsch közoktatásügyi minisztert fogadta.

Az ujjongó Bécs.

A Badeni-kabinet lemondásának hire az egész Bécs városát lázba hozta. Ismeretlen emberek az utcán egymást nyakába borultak és úgy hangoztatták örömiüket. És ahol még délelőtt vad kétségbeeséssel futottak az emberek a rendőrök kardcsapásai előtt, ott most ujjongó nép özönlik és minduntalan felhangzik a kiáltás:

— Éljen a császár!
— Éljenek a német képviselők!

S ez így tart délután öt óra óta, amikor a hivatalos lap külön kiadásban közölte a Badeni-kormány lemondását. Nagy lelkesedést keltett a Reichsrath elnapolásának hire is. A legújabb fordulat különben, mint nekünk telefonozzák, örvendetes szenzációt keltett mindazokban a városokban, ahol tegnap még a legnagyobb tüntetések voltak.

Az új házelnök.

Mint bécsi tudósítónk éjjel jelenté, az új miniszterelnök dr. Kathrein képviselőt öhajtaná a Reichsrath elnöki széksébe.

A bezárt egyetem.

Az egyetem rektora hirdetményt bocsátott ki, melyben közli a hallgatóssággal, hogy november 29-én és 30-án az egyetemet bezáratja és nem tartat előadást. Korrekt magatartásra inti a hallgatósságot, azzal fenyegetve, hogy különben hosszabb időre bezáratja az egyetemet, továbbá inti őket, hogy tartózkodjanak mindennemű konfliktustól a rendőrhatalommal, amely kijelentette, hogy az egyetem belső helységeibe, mint oddig is, nem engedni lépni közegeit.

Wolf — szabadlábbon.

Már a déli órákban hire terjedt, hogy Wolfot az est folyamán szabadon bocsátják fogságából. Nagy embertömeg gyűlt tehát össze a délutáni órákban a törvényszék előtt, hogy szemtanuja legyen Wolf szabadlábba helyezésének. Esti háromnegyed nyolcz órakor a vizsgálóbíró elrendelte Wolf szabadon bocsátását s Wolf védője, dr. Berger s egy másik ur kíséretében feljött czellájából, a törvényszéki irodában átvette kabátját s czilinderét és kíséretével a Floriangasseba nyíló kapun át egészen észrevétlenül távozott a Chongasse 8. szám alatt levő lakásába. A lakosság azonban este mégis értesült a dolgról s ez még csak fokozta a lelkesedést. — A német haladópart részéről dr. Grosz, Funke és Pergelt, a néppárt részéről pedig Hoffmann és Kaiser jártak közben a törvényszéknél Wolf szabadon bocsátatása érdekében.

A gráci tüntetések.

Gráczból a Neue Freie Presse révén ma a következő telefon-jelentést kapjuk: A bosnyák katonai lövésztől súlyosan megsérült munkás az éjjel meghalt. A bosnyákok ellen óriási a felháborodás a közönség körében. Délelőtt a koncertező bosnyák zenekart nagy néptömeg botokkal megtámadta, a zenészek a koncertet abbahagyva, kardot rántottak s megrohanták a tüntetőket. Este hét órakor a 7-ik gyalogezred egy csapata a Murgassen és az Auerspergplatzon állt fel s a gyülekezést megakadályozta. A polgármester rendeletben nyugalomra szólította fel a polgárságot s elrendelte, hogy az összes magánházak kapuit már esti félnyolczkor zárják be. A hangulat azonban estig megváltozott. Ekkor hozta hírül a Grazer Tagespost külön kiadása Badeni demisszióját. A hir villámgyorsan terjedt el az egész városban s mindenütt óriási örömet keltett. Graf Ferencz polgármester a városháza erkélyén rövid beszédet intézett a közönséghez. Ezután a főtéren összegyűlt tömeg lelkesülten énekelte a néphimnusz. A Herrngasseban is, valamint a körülötte fekvő utcákban, ahol óriási közönség gyűlt össze, a néphimnusz lelkesült hangjai hallatszottak. Este a várost ki is világították.

Tüntetések Prágában.

Prágából táviratozzák: A „Liska“ politikai munkáskör ma gyűlést tartott, amelynek befejeztével a résztvevők az ő-város felé vonultak. A munkások egy része énekelni kezdett. A rendőrség beavatkozott, megszüntette a tüntetést és szétszórtta a tömeget. Egy gyári munkásnöt letartóztattak.

Az új miniszterelnök.

Báró frankenturni Gautsch Pál, az új kabinet megalakításával megbízott miniszter 1851. február 26-án született Bécsben. Hivatalnoksgából vitte fel a miniszterelnökségig. Mikor a jogi egyetemet elvégezte, 1874-ben a közoktatásügyi miniszteriumnak lett hivatalnok, 1878-ban czimzetes és 1879-ben valóságos miniszteri titkár lett s az elnöki osztály főnökévé nevezték ki. 1881-ben átvette a Theresianum-intézet igazgatását s 1883-ban a császár udvari tanácsosnak nevezte ki. 1885-ben közoktatásügyi miniszter lett s 1886-ban megkapta a valóságos belső titkos tanácsosságot. A zavaros osztrák parlamenti viszonyok között Gautsch arra a nehéz szerepre vállalkozott, hogy a föderalisztikus és nemzetiségi elemekből álló többséget kiegészítse, anélkül, hogy ezzel a német szabadelvűeket magára haragítsa. 1887-ben több gyengén látogatott cseh iskolát bezűntetett s mikor e miatt a cseh képviselők keményen megtámadták, néhány új iskolát állítottatott fel Csehországban, amiért aztán a német képviselők haragudtak meg reája. 1893-ban a Taaffe-kabinettel együtt visszalépett s akkor a császár, aki őt 1889-ben bárói rangra emelte, a Theresianum főkuratori állására nevezte ki, amely állás Schmerling halála óta nem lett betöltve.

POLITIKAI HIREK.

A delegációkól. A magyar delegáció külföldi albizottsága, mint Bécsből telegrafálják, ma délután 8 órakor Tisza Kálmán elnökléte alatt tartott ülésén hitelesítette a dr. Falk Miksa előadó által készített terjedelmes jelentést. A hitelesít

után Gáll József bizottsági tag indítványozza, hogy az albizottság ezuttal is legmelegebb köszönetét fejezze ki dr. Falk Miksa előadónak valóságos remek munkalataért, melylyel a tárgyat minden oldalról teljesen megvilágította. Tisza Kálmán elnök nem csak örömmel csatlakozik az előadó iránt kifejezett köszönetnyilvánításhoz, hanem javasolja, hogy az albizottság egyuttal Goluchovszki gróf külügyminiszter iránt is elismerő köszönetét nyilvánítsa azért az előzékenyséért, melylyel az albizottság munkáját megkönnyítette. Az albizottság mindkét javaslatához hozzájárult és ezzel az ülés véget ért.

Az osztrák delegáció költségvetési bizottsága hosszabb vita után elfogadta a hadsereg rendes és rendkívüli költségvetését.

Kaiser és Gross delegátusok kijelentették, hogy a jelenlegi viszonyok között lehetetlen tárgyalagos tanácskozást folytatni és az ülés berekesztését indítványozták. Az indítványt három szavazat ellenében elvetették. A bizottság ezután megkezdte a hadügyi rendes költségvetés tárgyalását.

Krieghammer közös hadügyminiszter több kérdésre ad feleletet és többek közt kijelenti, hogy az erődített helyek környékéről szóló törvényjavaslat elkészült és áttették a két miniszterelnökhöz. Az új katonai büntető eljárás tervezete, amelyet az idén dolgoztak ki, a szűkebbkörű bizottság előtt van. A kisiparnak a szállításokba való belevonására minden lehető megtörténik. A meleg vacsorák szaporítását az idén nem lehet kilátásba helyezni. A nemzetiségeknek egyenjogúsága tekintetében a miniszter hangsúlyozza, hogy ez magától értetődik. Minden tiszt köteles három éven belül megtanulni az ezred nyelvét. Az önkéntesek második szolgálati éve főleg nevelési rendszabály és nehezen szűntethető meg. Erre a hadügyi rendes és rendkívüli költségvetést a bizottság változatlanul elfogadta. Ezután a rendes hadügyi budget nyolczadfél milliónyi póthitelét is bizalmas természetű tárgyalásban vita nélkül elfogadták. A bizottság ezután egyhangulag és vita nélkül elfogadta Dumba jelentését a külügyi miniszterium exposéjáról. Erre az ülést berekesztették.

Szilágyi Dezső. Egyes ujságok ma azt a hirt közölték, hogy Szilágyi Dezső is meghívást kapott s tegnap fel is utazott Bécsbe. Ezzel szemben a Budapesti Tudósító kijelenti, hogy a hir teljesen alaptalan s a képviselőház elnöke egy pillanatra sem távozott Budapestről. Különben is, mondja illetékes helyről kapott információ alapján a Tudósító, nem merült fel annak szüksége, hogy ő felsége akár Szilágyi Dezsőt, akár más magyar államférfiut ezidőszert kihallgasson.

KÜLFÖLD.

Az albán zendülés. Az albán zendülési hírek, úgy látszik, még sem nyujtanak elég okot a balkáni nyugtalankodóknak, hogy valami általánosabb ribillióban bizzanak. A porta 1700 embert szállított hajón Albániába, az albánok azonban újabb hírek szerint mégis már Mitrovicza felé nyomulnak elő. A prizrendi kormányzó felszólítást intézett az albánokhoz, hogy küldjenek követséget hozzá, amelylyel bajaik felől tárgyalhasson. A szerb kormány siet kijelenteni, hogy nem eszközölt semmiféle csapatösszpontosítást a macedon határokon, mindössze erősebb határvédelem mutatkozott szükségesnek s további intézkedések az események fejlődésétől függenek. Belgrádban kellemes hatást kelt ez idő szerint, hogy a szultán a most Konstantinápolyban időzött szerb miniszterelnököt igen kitüntetően fogadta.

Baratieri tábornok, a szerencsétlen afrikai generális emlékiratai foglalkoztatják Olaszországot. Baratieri ezt védelmére írta, nagy részletességgel, hosszadalmassággal. A szerencsétlen kiménetek afrikai hadjárat hibáit igyekszik magáról elhárítani és két más tábornokra tolni. A baj csak az, hogy ezek már nem élnek, ezek ott veszték Afrikában. Nemes védekezésnek tehát nem is tartják a Baratieriét. Általános a felfogás, hogy jobb lett volna hallgatnia s hogy Baratieri ép oly rossz tábornok, mint amily rossz könyvívő. Előre jelzik, hogy Albertoni tábornok is fog írni az afrikai hadjáratról

akit midőn az abyssinai fogságából kikerült, hadbíró-ság elé állítottak s nem csak felmentettek, hanem hadtestparancsnoksággal bíztak meg, s hogy Albertoni nagyon kíméletlenül fog elbánni Baratierrel.

A Dreyfus-ügy.

Piquard ezredes, a nagy tanu, kijátszotta a hadügyi kormány nagy óvintézkedéseit, amelyek már akkor kezdődtek, midőn az ezredes megérkezett a lyoni pályaudvarra és minden kérdézősködés, minden tüntetés elkerülése végett két katonatiszt között a hátulsó ajtón volt kénytelen távozni. Kofferrét is ez alkalommal maga vitte az ezredes, bizonyosan titkokkal tele. Az *Intransigeant* azonban azt írta, hogy Piquard ezredes máris kipakolta a hördödöt. A *Hotel Terminus*-ban levő lakását ugyanis, a hadügyminiszter parancsa ellenére elhagyta és ezért harmincz napi szobafogságot kapott. A vizsgálatról magáról újabb következők kerültek nyilvánosságra.

A kamarába nagy érdeklődéssel várják a holnapi napot. A hadügyminiszter ugyanis állítólag nyilatkozni fog a vizsgálat eddigi eredményeiről. Az *Intransigeant* elébe vág ennek a nyilatkozatnak, mert azt mondja, hogy *nincs is már vizsgálat, mert Walsin-Esterháznak ártatlansága már kitűnt.*

Ezzel szemben a *Havas-ügynökség* nem tartja hitelesnek a közlést és türelemre int. A *Figaro* szerint a vizsgálat igen megdöbbentő adatokat gyűjtött *Walsin-Esterházy* ellen. *Pelleux* tábornok tegnap lefoglaltatta Esterháznak különböző magasállású emberekhez intézett leveleit, de ugyancsak a *Figaro* nem tud egyebet mondani ezeknek a leveleknek a foglalatjáról, mint azt, hogy az őrnagy sértetegi főlehbvalóit; egy helyen így ír:

— „A mi gyáva, tudatlan tábornokaink majd megint megtöltik a német hörtönöket.“ (Tudniillik Németországba küldött kénkedő francia tisztokkal.)

Máshol meg azt mondja:

— Ha valaki azt jósolna nekem, hogy holnap összevagdlok egy francziút és ebbe magam is belehalok, akkor egészen boldog volnék.

Ezeken a hangulatgerjesztő híreken kívül csupán a *Courier du Soir* dicsekszik azzal, hogy vannak lényeges adatai a vizsgálatról. Azt mondja, hogy kedden, közvetlenül a hadügyminiszter nyilatkozata előtt fog *Saussier* tábornok, Páris bírói jogu térparancsnoka dönteni abban, hogy *lesz-e új vizsgálat vagy sem.* Azt vélik, hogy az a titkos ágens, aki állítólag közvetítette a Németországgal, Belgiummal meg egyéb államokkal folytatott tiltott érintkezést — *nem került meg.* De dologi bizonyítékok ebben az irányban is vannak. Mindazonáltal a *Courier du Soir* sem tartja kizártnak, hogy *nem-e rendelik el a perújítást.*

Ugy látszik, e mellett bizonyít az is, hogy a letartóztatásokról szóló híreket eddig sehonnan sem erősítették meg; Párisban pedig csakhamar hitelesen meg lehet tudni, ha valakit — legyen az bár katonai személy is — letartóztattak.

Walsin-Esterházy ma egy újságíró előtt kijelentette, hogy a *Figaró*-ban közölt levelek apokrifek.

TÁVIRATOK.

Honvédiskola bokréta-ünnepe.

Nagyvárad, november 28. A honvéd hadapródiskola nagyarányos épülete tető alá kerülvén, ma megtartották az éptlet bokréta-ünnepét, melyen a honvédelmi minisztert *Virányi* ezredes képviselte. A munkások közt ez alkalomból 2000 forintot osztottak ki. A honvédelmi miniszterium a vállalat hat-száz munkását vendégelte meg. *Virányi* szónoklatul üdvözölték, melyre adott választ lelkesedéssel fogadták a munkások.

Orosz „sajtószabadság“.

Pétervár, november 18. A sajtótörvény 155. §. alapján az igazságügyminiszter megvonta a „*Mirovije Otkoloski Narod*“, a „*Szin Otecsaszva*“, valamint a „*Petersburger Zeitung*“ című lapoktól a magánhirdetések közlését és a 178. §. alapján a „*Russzki Liszok*“ című laptól az egyes példányokban való árusítás jogát.

A német flotta erősítése.

Berlin, november 28. A „*Reichsanzeiger*“ közli a tengerészeti javaslat indokolását és a birodalom jelenlegi tengeri érdekeinek megvédésére három pánluzelost, tíz kisebb czirkálóhajót és végül négy ágyunaszádot és egy állomáshajót tart szükségesnek.

A befejezett affaire.

Kána, november 28. A „*Satellit*“ és „*Leopard*“ osztrák-magyar czirkálóhajók Mersinából visszatértek a Suda-öbölbe.

HIREK.

— **Kitüntetések.** A király kislaludi *Lipthay* István földművelésügyi miniszter tanácsosnak a saját kérelmére történt nyugdíjaztatása alkalmából a Ferencz József-rend középkeresztjéhez a csillagot. *Ujhelyi* Nándor csongrádi földbirtokosnak pedig a közügyek terén szerzett érdemei elismerésül a királyi tanácsosi czímet adományozta.

— **A munkaszünet felfüggesztése.** Vörös László, kereskedelmi államtitkár, ma délután a következő táviratot intézte a Budapesti Újságírók egyesületéhez és az Otthonhoz:

Több helyi lap kérelme folytán, a bécsi eseményekre való tekintettel, elrendeltem, hogy a budapesti helyi lapokra nézve a mai munkaszünet felfüggesztessék.

A miniszter-helyettes:
Vörös, államtitkár.

— **Költözködés a korfui kastélyból.** *Erzsébet* királyné évekkel ezelőtt pompás kastélyt építtetett *Korfú* szigetén s elnevezte azt *Achilleonnak*. A felséges asszony, kinek gyengélkedő állapota szükségessé teszi azt, hogy a zord téli idő alatt enyhe éghajlatú vidékeken tartózkodjék, fel is kereste néhányszor a tündérpalotát, de már évek óta nem jár oda, mert kiderült, hogy a korfui éghajlat nem tesz jót az egészségének. Korfuban ugyanis vagy tropikus hőség van, vagy pedig éktelen viharok dühöngenek, amelyek a szabadban való tartózkodást lehetetlenné teszik. Az Achilleont ezért valószínűleg el fogják adni. Erre vall az az intézkedés is, hogy az ott felhalmozott műkincseket, butorokat s háztartási kellékeket már nagyjából a bécsi Hofburgba szállították.

— **Pater Fidéliusz meghalt.** *Unter-Premstättenben* Grác mellett, meghalt galanthai *Fekete* Gábor, egykori kapuczinus-gvárdián. Unokaöccse volt *Fekete* püspöknek, az egykori híres esztergomi kanonoknak; maga is gavallér hajlandósága, pompás megjelenésű férfiú volt és az osztrák arisztokrácia kedvelt prédikátorának tartották. Egy pár esztendeje jelentékeny családi vagyont örökölt és akkor pápai engedéllyel kilépett a rendből s birtokot vásárolt keleti Stiriában, *Unter-Premstättenben* és azóta állandóan így írta a nevét: „galanthai *Fekete* Gábor, világi pap, mint magánzó.“ A barátnevéről, *Fidéliusz* azonban megtartotta a kedélyességet. Krónikás tréfája volt neki, hogy sallagos magyar szárszámban járatta a lovait, a kocsisára meg magyar liberiat adott és húszárosan kipödörtette a sváb legény bajuszát. Azután *Tobelbadban*, ahol nyáron sok magyar fürdővendég fordul meg, beült a vendéglőbe és leste, hogy hogy mennek lépre a magyarok. Akadt is mindig, aki nagy örvendezve szólította meg a kocsiat:

— Hát atyafi maga kit hozott ide?

— Kann nix ungris — felelte Johann, a kocsis.

Most meghalt galanthai *Fekete* Gábor világi pap, mint magánzó. Grácba vitték a magányos halottat és ott temették el a stiriái arisztokrácia nagy részvéte mellett. Koporsóját vagy negyven mágnás kocsija kísérte. A koszorúk közt feltűnt a *Ferenczy* Idáé, a *Metternich* Paula hercegnőé és egy harmadik, amelynek szalagján felírás helyett egy főhercegi korona fénylett. *Pater Fidéliusz* mindössze ötvenhárom esztendőn élt.

— **A „Fehér hölgy.“** *Mrs. Langtry*, a híres angol színésznő és a még híresebb sportlady, a kinek a férje csak nem rég halt meg az örültek házában, elég gazdag ahhoz, hogy minden kedvtelését kielégítse. Ha azután ráunt valamire, úgy nyugodt lélekkel szabadulhat meg passziójának a tárgyától s könnyen elviselhet néhány százezer márká veszteséget is. Csak nemrég történt, hogy a *White lady*

nevű pompás gőzjachtot egy millió márkáért megvásárolta, hogy egy kis utat tegyen vele a közep-tengeren. Csakhamar megunta azonban a hajókázást és bérbeadta a jachtot *Golet* urnak, az amerikai nábobnak, aki havonként potom 20,000 frank bért fizetett érte. *Golet* ur se élvezte sokáig a jachtolás gyönyöreit, mert Nizzában a *White lady* fődélzetén megütötte a guta. *Mrs. Langtry* erre Londonban nyilvánosan elárvereztette a milliós jachtot s *Lawson* ur meg is vette 200,000 márkáért. *Mrs. Langtry* tehát csekély 800,000 márkát veszített el rajta. A szerencsés *Lawson* ur ugyancsak jó vásárt csinált, mert a *White lady* 693 tonnás pompás gőzös a legraffináltabb tökéletességgel építve s a milliomos komfortnak megfelelően berendezve.

— **Politika egy bécsi piacon.** Jelezni a Bécsben uralkodó közhangulatot a következő eset: Egy fiatal német asszony Bécsben a karmelita-téren levő piacra ment vásárolni. Az egyik kofánál pompás burgonyákat látott s rögtön alkudni is kezdett rájuk. Közben megkérdezte a kofától, hogy honnan való a szép burgonya. — Csehországból — hangzott a válasz. Erre a német érzelmű asszonyka nem állhatta meg, hogy néhány nem épen hizelgő megjegyzést ne tegyen, Csehországra általában és a csehekre különösen. A szomszéd kofa véletlenül Csehországot vallotta hazájának, s azonnal visszarepült. Megindult a szóáradat, melynek forgatagában tömegesen hullottak azok a becstületsértő kifejezések, amelyeket a bécsi *Reichsrath* példája immáron piaczképessé tett. A szóváltás vége verekedés lett, aminek a rendőrség vetett véget. Ilyen körülmények között a cseh-krumpliban a hangulat csakhamar „bágyadt“ lett s az árak rohamosan estek.

— **Don Carlos öröme.** *Donna Elvira*, *Don Carlos* leánya, a kinek szokása *Folchi* festővel Európászerte nagy feltűnést keltett, jelenleg Savonában tartózkodik, ahol birtokot vásárolt, a melyre pompás kastélyt szándékozik építtetni.

— **Regénytárgy.** A legérdekesebb és a legmegrázóbb regényeket nem a írják, hanem az élet, a mely változatos a maga tárgyaiban s megdöbbentően virtuóz a részletek kidolgozásában. Az olasz lapok mostanában egy olyan szerelmi drámáról emlékeznek meg, a mely érdekes és nagy emberi vonások dolgában vetekedik a legizgatóbb francia regénnyel. Az eset a következő: *Angelo* de Vito olasz vadászhadnagy *Otrantóban* már néhány év óta vadházasságban élt *Torrenge* Luiginával, egy feltűnően szép leánnyal. A házassága csak annyiban volt vad, hogy papi áldás nélkül kötötte, mert szerény anyagi viszonyai miatt nem tudta a kaucciót letenni, különben pedig a legzavartalanabb boldogságban éltek együtt. Mikor az Abessziniával való háboru kitört, a fiatal hadnagyot is Afrikába rendelték s a szerelmesek megindítóan érzékeny bucsuzás után örök hűséget fogadtak egymásnak. Hogy a lány nyugodtan várhassa be a háboru befejezését *Angelo* de Vito a túljajdon bátyának a házában helyezte el őt. — A csodaszép *Luigina* egy darabig vigasztalhatatlan volt, később azonban megenyhült egy kissé a nagy fájdalma, mert a hadnagy bátyja *Ernesto* mindent elkövetett, hogy megvigasztalja. Emberek és fiatalok voltak mindaketten és így megtörtént, hogy a szép *Luigina* lassanként megfeledkezett a massauahi sivatagban küzdő kedveséről s beleszeretett *Ernestóba*. *Angelo* de Vito azonban holmi névtelen levelek útján tudomást szerzett a dolgról s kétségbeesett levelet írt kedvesének amelyben megnyugtató magyarázatokat kért. *Luigina* gyors elhatározással *Massauahba* utazott s könyek és eskük között iparkodott megnyugtani féltékeny kedvesét, kijelentvén neki, hogy az egész pletykából egy szó sem igaz s hogy ezt még inkább bizonyítja, tudatta vele, hogy nem tért vissza anyja *Otrantóba*, hanem hazamegy a szüleihez és ott várja be kedvese visszatérését. El is utazott a szüleihez, csak hogy néhány nap múlva már ott termett *Ernesto* is s a bűnös viszony folyt tovább. Mikor aztán a következők jelentkeztek megjött a szerelmes pár s erőtt vett rajtuk a bánkódás a kettős hűtlenség miatt, melyet a leány a kedvese a testvér pedig a testvére ellen követett. Elhatározták hogy együtt

mennek a halálba. Néhány nappal ezelőtt elmentek Ernestsó üresen álló villájába s ott agyonlőtték magukat. A vérben ázó holttesteire, csak másnap akadtak reá a szomszédok.

— Az *Elrich*-eset mása. Keszthelyen, mint tudósítónk írja, egy bécsi születésű fiatal leány, ugyanolyan körülmények között lett öngyilkossá, mint a szerencsétlen *Elrich* Adél. *Chorherr* Ida, *Chorherr* Ferencz bécsi karmester huszonegy éves leánya, mint elárúsítónk volt alkalmazva Krausz Soma keszthelyi divatárú kereskedésében. Az intelligens és szép leány a legjobb hírnévnek örvendett egészen addig, míg az üzletből néhány tuczat zsebkendő el nem tűnt. Az üzletvezető *Chorherr* Idára gyanakodott, minthogy ezek a tárgyak az ő gondjára voltak bízva. Rábizonyítani nem lehetett a lopást, de a szegény leány azért sokat szenvedett a gyanu súlya alatt. Minthogy a zsebkendők nem kerültek meg s ő hiába bizonygatta ártatlanságát, annyira elkeseredett, hogy öngyilkosságra határozta el magát. Egyszerre csak eltűnt Keszthelyről s bár keresték mindenütt, nem találták meg. Néhány nappal ezelőtt balatoni halászok egy holttestet láttak a víz színén: kihozták a partra s akkor kiderült, hogy a szegény *Chorherr* Ida holtteste. A becsületében végig sértett leány a lapangó gyanu elől a Balaton hullámaiba menekült.

— *Körözött* lptal. Szbrivcsák János lptai gyolcsos tót a rábizott árukkal nyomtalanul eltűnt a fővárosból. A rendőrség körözi.

A szabadság ünnepe.

Ma délben tartotta gyűlését a márczius tizenötödike ötvenéves jubileumának megünneplésére alakult előkészítő-bizottság, A gyűlés a *Royal*-szállóban volt, melynek díszterme falai közt látta ez alkalomból írói és művészi világunk előkelőségeit, majdnem teljes számban.

Amikor *Jókai* Mór, az előkészítő-bizottság elnöke, a terembe lépett, lelkes éljenzés hangzott fel, és tartott mindaddig, míg el nem foglalta az elnöki széket. Alighogy ez megtörtént, egy ügybuzgó pinczér három pohár vizet rakott az elnöki asztalra. *Jókai* mosolyogva szólott rá:

— Vidd el öcsém, *nem iszom én vizet soha életemben!*

Általános derűtség követte ezt a megjegyzést aztán a következő remek beszédet mondotta el kosorusz költőnk:

Tisztelt Polgártársaim!

Hazafiai örömmel üdvözlöm önöket a jelen alkalomból. Összejövetelünk célja a magyar népszabadság közelgő ötvenéves évfordulójának a magyar néphez méltón leendő megünneplését előkészíteni.

Tudjuk jól, hogy 1848 tavaszával kezdődött el az a nevezetes korszak hazánkban, mely a népet, a földet, a sajtót, alkotmányos törvények által felszabadította.

Hogy elnyert szabadságát a magyar nép jól tudta felhasználni, azt ötven év alatt, fényesen bizonyította; elég erős oka van rá, hogy e félszázad évfordulójának egy örömmünnepet szenteljen.

Ezelőtt ötven évvel mondtam én ki e jelszavakat: „a magyar nemzet csak alkotmányos szabadságért küzd, ha azt kivívhatta, a legerősebb támasza, talpköve fog lenni a trónnak, az országnak, a törvénynek.”

Ötven év kellett rá, hogy a világszellem ezt a jóslatomat megvalósítsa. Valóvá lett. Elismerik ezt a külnemzetek, elismerik a koronás fők.

A magyar korona drágakövei közül hiányzott a gyémánt, inost már az is megvan, a magyar nép hűsége, ez a koronagyémánt: ez a kristálymagja az egész országnak.

Mutassuk be ezt a népet a fővárosnak, a törvényhozásnak, a trónnak, a maga ős pompájában, ahogy azt az indítványt tevő művésztársunk elénk rajzolta.

Mutassuk be már nemcsak a bársonyt és selymet, mely nem saját termésünk, melyért a külföldnek adozunk, de mutassuk be egyszer a saját népünk keze szötte patyolatot és darócot, felékesítve népünk leányainak közimunkájából szerzett pompájával.

És mutassuk be a magyar munkásosztályt a maga egyszerűségében, tisztaságában, mutassuk be nem csak a keztyűs kezeket, amik kardot emelnek, hanem a munkában izzadt tenyereket is, amelyek az ország legzadagabb aranybányáját képezik.

És aztán emlékezzünk meg róla, hogy a népet nem csak azok a polgártársak alkotják, akiket az 1848-iki törvények felszabadítottak, hanem azok is, akik őket felszabadították, a magyar nemesség.

Az a magyar nemesség, mely kilencz századon át az országot vérel védte, megtartotta, visszahódította, soha nagyobb diadalt nem vívott ki, mint 1848 tavaszán, amidőn a sok százados előítéleteket legyőzve, kiváltságos előjogairól lemondott s a hazafias jogait polgártársaira kiterjesztő s a hazafentartás terheit velök megosztotta s ezt tette egy szívvel, lélekkel, egy ellenkező szó nélkül.

Most a magyar nemesség egybe van olvadva a magyar néppel, mint a damascusi kard pengéjében az arany az aczallal. Azért törhetetlen.

S mi is csatlakozunk a néphez, a szellem munkásai. Nekünk is szülő anyánk volt az 1848-ban égből alászállott sajtószabadság. Akkor volt Magyarországon kilencz hírlap, most van kilenczszáz. S az irodalommal együtt növekedett a művészet. Minket is megillet, hogy azt a kezdetleges könyvnyomtató gépet, melyen a már emlékezetes napon a magyar nemzet kívánalmi szabadon kinyomattak, zárando-kolva kövessük Budapest palotásorai és országházai körül teendő dicsőséges körútjában.

A mi egy nemzetet nagygyá tesz, az a *szellem*, a *munka*, a *szabadság*.

Hozsánna mind a háromnak.

A perczökig tartó éljenzés lecsillapultával felállt *Feszty* Árpád, hogy ismertesse az évforduló megünneplésének tervét, mely nagy díszmenet keretében volna megvalósítandó. A menet útját harsonások jeleznék, majd nemesi bandérium következne, annak aposztrofálásával, hogy a nemesség volt a magyar nemzet vezetője és az is akar maradni. Aztán a rusznjakok menete, hátrább hosszú sorban az ország különböző vidékének lakói vonulnának fel, részint lóháton, részint ökrös vagy hivályos szekereken a náluk divó szokás szerint, magától értődik, ünnepi díszben. Ezután a mai kor, a sajtó fejlődésének, napjaink kereskedelmének allegóriái következnenek.

Most *Rákosi* Jenő méltatta márczius 15-ének jelentőségét, a következő beszédben:

Tisztelt uraim! Én nekem program szerinti kötelességemre téve, hogy a márcziusi szabadság ünneplését ünnepelem, jelentőségéről beszélek.

Én azonban arról vagyok meggyőződve, hogy azoknak, akik e teremben jelen vannak, ebben mestere nem lehetek, ebben mi egymásnak mesterei, tanítványai lehetünk; de egyik a másik fölé a szabadság szeretetében, ünneplésében, méltatásában nem emelkedhetik.

És különösen hatása alatt annak a két beszédnek, amelyet mi ma hallottunk, a megindulás egy neme vesz rajtam erőt. Hiszen abban a színpompás előadásban, melyben *Feszty* vázolta terveit, minden benne van, annak szépsége, jelentősége. És mikor előtte hallottam a mi tisztelt elnökünket beszélni, mikor hallottam, hogy ő 50 évvel ezelőtt megjósolta, mint ihletett vates a nemzetnek azt, a mi jönni fog és ami ime jött: a szeretettől áthatott irigység fogott el a gondolatnál, hogy ime, itt ül előttünk, aki ott volt akkor, azoknál az eseményeknél, amelyeket mi utódoink ünnepegni fogunk.

Nemcsak ott volt, nemcsak látta azokat az eseményeket, hanem csinálta szívének ifjuságával akkor, és itt van ma, nem tartva a zászlót, melyet akkor is tartott, hanem zászló ő maga, lelkének minden fényével, maga zászlója az ünneplésnek, akkor zászlótartója az eseményeknek.

De többet mondok, tisztelt uraim. Mert ha a lefolyt, tőlünk elrohant 50 év csak az éveit vihette el, nem ifjuságát is, akkor jönni fognak még több évszázadok is, amikor késő utódoink tán méltónak fogják tartani azt megünnepegni, amit ezek a nemzedékek csináltak, valamint mi megcsináltuk korai nemzedékek műveit; jönni fognak olyan idők, midőn belőlünk semmi sem lesz, ő akkor is ott lesz mindenkinék szívében, ahol magyarok lesznek, mert az ő része, uraim, mindnyájunk közül a halhatatlanság.

Attérek nehezebb feladatomra, hogy önök előtt a mai ünnepnek, a szabadság ünnepeinek jelentőségéről szóljak néhány szót.

A phönixmadár meséje nekünk immár nem mese. Ez a nemzet 50 évvel ezelőtt idealizmusának tüzei felrakta ősi történetjének intézményeit és máglyára állt, hogy megüszjuljon és hamuvá égött a máglyán és a hamuból feltámadt. Itt vagyunk, hogy azt a napot, a feltámadás napját, megünnepeljük. De mi a szabadság? Igazában a szabadság fogalma az egész világra nézve nem egyéb, mint az elérhetetlenség vágyainak ösztöne, minden boldogságnak foglalatja, erkölcsi és fizikai szabadság az — ha létezik — amit boldogságnak lehetne nevezni. De a szabadság is, uraim, az emberek kezében tagolva intézményekből lefejtve létezik csak.

A szabadság egy tagolt társadalomban, nem egyéb, mint az a helyzet, a mikor egy nép önalkotott törvények szerint él. De mennyi minden fontos — tán legfontosabb — tényező az, ami az élet boldogságához, az életben való boldoguláshoz tartozik, a melynek alapja, feltétele kívül esik ezeken

a tényezőknél, amelyek alatt a polgár és álladalom szabadságát élje. Hiszen az egész természeti világ, mely uralkodik rajtunk, le nem fejthető paragrafus és a szabadságról szóló törvényjavaslat. A szél fú, az eső esik, a nap süt, gonoszra és jóra egyaránt, a szabad és rab emberre egyaránt. Ugy hogy azt kell mondanom, hogy az a szabadság, melyet ember embernek adhat, az csak igen kis része egészben a boldogságnak és mégis látunk egyeseket és összeségeket, nemzeteket, a mint véruket patakokba öntik azért a csekélységért, amely nekik drága kincsük.

Mihez hasonlítsam a szabadságot? Nem mondhatom, hogy a szabadság olyan, mint a levegő. Mert hiszen levegő nélkül nem él az ember, nem él meg földi szervezet, de szabadság nélkül látunk milliókat élni. A szabadság ura, hasonlatos nem a levegőhöz, hanem a jó levegőhöz. Mert, aki nem él jó levegővel, — mert megélni rossz levegőben is lehet, annak szervezete elenyved, elernyed, erkölcsé megromlik és a gyötört testnek egy lúz kitörésére van szüksége, hogy megszabadítsa magát, hogy szort tegyen jó levegőre a szabadságra, melyben a nemzet él, virul, izmosodik és erkölcsös marad.

De tisztelt uraim, ha ez a sokaság szabadsága, — ez a csekélység, ami mindazonáltal vért érő kincs, — minek mondjam akkor szabadságát a gondolatnak, szabadságát az eszmének, szabadságát a tudománynak?

Az írónak, a művésznek szabadságát, amely korlátlanul megteremti a gondolatot, amely testet ad az eszmének és amely lehozza az égből és felhozza a föld mélyéből a világosságot? Ez a nagyobb szabadság, mely az emberiségért él, az emberiségért él és kincsét és magát felemészte az emberiségnek ajándékba adja. Ennek alapja a sajtószabadság.

A sajtószabadság és a népszabadság az ünneplésünk tárgya. De tán nem jól mondom. Nem a népszabadság, nem a sajtószabadság; a szabad sajtó és a szabad nép legyen ünneplésünk tárgya.

Mert tisztelt uraim, a példa, a história tanúsítja, hogy nem minden nép szabad, amely nép a szabadság intézményeit ajándékképpen, kedvezményképpen bírja; csak az a szabad nép, amelynek lelke a rabság, a szolgaság érzületét be nem vette. Azon lehet bilincs is, az azért mégis csak szabad, mert csak időhöz van kötve rabsága. Látuk mi, tisztelt uraim, a sajtó drága nemzetünket bilincsekbe verve, de sohasem volt szabadabb, mint mikor a szabadságot csak a szívében bírta és a szabadság erejével kiküzdötte magának a szabadság intézményét. És a sajtószabadság intézménye mellett látjuk, hogy létezik mindig egy szolga és rabsajtó is.

Sőt maguk a szabadságnak ellenségei hozzá folyamodnak a sajtó mindenható hatalmához, élnek vele, szabadon használva ezt az erőt, hogy megfoszsják a nemzeteket a szabad sajtótól. De hogy egy hasonlattal éljek: olyan a sajtó, mint a cserépbe ültetett virág. Addig, ameddig a gazdája öntözi virulni fog, ha elfelejti, vagy nem tudja öntözni, elhervad. A szabadsajtó olyan fa, amely gyökereit a földbe eresztette, a nép lelkébe, a nép szabadság szeretetét érezte. Azt lépheti vihar, fújhatja szél, vághatja erőszak, annál erősebben kapaszkodik gyökere a nép lelkébe, csak annál nagyobb erővel ujjodik meg, lombos gyümölcsöző fává.

Én felhívom önöket uraim, a szellem munkásait az irodalom és művészet embereit, hogy márczius szabadságát megünnepeljük.

Zala György kijelenti, hogy a magyar képzőművészet lelkesedéssel csatlakozik a rendezéshez.

Szatmári Mór többszöri helyeslések által megszakitott szép beszéd kíséretében ajánlja, válaszsza meg a nagygyűlés *Feszty* Árpádot az ünnep főrendezőjéül.

Margittay Tihámér jelentést tesz a bizottságok megalakulásáról. A *Végrehajtó bizottság* elnökei: *Mikszáth* Kálmán, *Lotz* Károly, *Zala* György lettek. A *Művészi bizottság* elnökei: *Rákosi* Jenő, *Benczur* Gyula, *Alpár* Ignác. A *Rendező bizottság* elnökei: *Falk* Miksa, *Than* Mór, *Fadrusz* János. A három bizottság nagyszámu tagjai az írói és művészi világ képviselői.

Margittay jelentését azzal veszi tudomásul a nagybizottság, hogy a szükséghez képest esetleg még ki fogja egészíteni.

Herczegh Mihály, a tudományegyetem rektora, általános helyeslés közt javasolja, hogy vonassék be a mozgalomba az egyetemi ifjuság és a nemzeti szövetség. — Indítványát *Fenyő* Sándor és *Jókai* Mór felszólalásai után elfogadta a nagygyűlés.

Utolsónak *Pósa* Lajos szólott márczius 15-nek jelentőségéről, hatásos, költői szépségű beszédben.

A gyűlés e lelkes beszéd hatása alatt oszlott szét.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

* Kamarazene. A Grünfeld-Burger vonósnégyes társulat mai hangversenyén bemutatták *Schütt* Edének egy új zongora-trióját. A mű meglehetősen jelentéktelen; a zongorarész maga a szerző játszotta. Az előkelő kamarazeneirodalmat Brahmsnak egy kvartettje képviselte, amelyet a művészársaság gondosan adott elő. A hangverseny szolista *Szilágyi* Arabella volt, akinek pompás énekét a közönség zajos és jól megérdemelt tetszésnyilatkozatokkal jutalmazta.

* Ando körutja. Flavio Ando, a jeles olasz színművész, aki azelőtt Dusenak volt a partnere, de aztán önálló társulatot szervezett, most Moszkvában játszik. Onnan Berlinbe megy. Társulatának hősnője Tina di Lorenzo, akit kiváló művésznőnek mondanak.

* Operaház. A Hugonották-ban ma este *Csurgay* Adél a királyné szerepét énekelte. Hangja nem terjedelmes, de koloratúrája kitűnően csiszolt és gördülékeny. Igen szép sikere volt.

* Monopollini. Így nevezték művészi és bizalmas baráti körben Pollinut, akinek elhunytát már tegnap megintuk. Felfedezvén énekeseket és írókat, ő szabta meg a tiszteletdíjakat, nemcsak azokra a szerződésekre nézve, amelyeket ő kötött velök, hanem mondhatni, az ő becslése határozta meg értéküket az összes német színpadokon. Akit ő „megcsinált” arra szerencsés pályára várt. De meg is fizette őket. Bötlenek és Alvarynak rengeteg összeget adott, Fuldának pedig a „Talisman” első előadása után kifizelt százezer márkát. Pompásan tudta kedvenceit lánccirozni: felléptette őket, vitte körutra és emellett maga is többnyire fényes tiszteletet csinált. Ő fedezte föl Bianchi Biankát is, aki most mint özvegye gyászolja. A bécsi udvari opera jelenlegi nagyságai közül ő vezette be a művészetbe Winkelmann, Reichmann, Rittert. És miközben egyszerre vagy öt-hat színházi vállalatnál volt érdekelve, még Amerikában is részes volt különböző művészi spekulációkban. A táviró naponként hozott neki hírt újabb nyereségekről vagy veszteségekről. Maga is emlégette sokszor, hogy karrierjét négy krajczárral kezdte és lett belőle milliomos, majd ismét szegény ember. Harmadéve szerencsétlen hányaspekulációkba hocsátkozott; akkor — mert jószívisége miatt szerették — néhány hamburgi kereskedő szindikátust alakított, amely célul tűzte ki, hogy Pollinut az anyagi romlásból megmentse. Hosszu és érdekes pályája, melyet a kölni zsinagógában, mint karénekes és egy szalagkereskedésben, mint segéd kezdett meg, most véget ért. Az általa igazgatott hamburgi Thalia-színházat esetleg a magyar származású *Lautenburg* veszi át.

FŐVÁROS.

(Munkás-házak.) A főváros négy házat építtetett a külső sorokéiról-uton a végett, hogy a munkásnép egy részét olcsó lakással lássa el. Kilencvenhat egyszobás konyhás, hajlék van ebben a négy épületben ugyanannyi munkáscsalád befogadására. Hetenként 2 ft 10 krba kerül a bérlet s ez az összeg nemcsak nem emelkedik, hanem remélhetően rövid idő múlva leszál két forintra, talán még olcsóbbra. Aki ezeket a lakásokat megnézi, bizony talán meg is ígnyli azoknak a sorsát, akik olyan igennagyon szegények, hogy ott kell lakniok; szép, világos és tágas valamennyi helyiség. A szobák ablakai mind szabad tőre nyílnak s az egy emeletes épületek szép tágas folyosóval vannak ellátva. Az épületsoport aránylag óriási területen fekszik, köröskörül terhes kocsival is megközelíthető akármelyik. Báró *Podmaniczky* Frigyesnek a hajléktalanok menedékháza egyesület elnökének, és *Gerlőczy* Károly volt alpolgármesternek az ideája volt ez az intézmény. Évek óta buzgókodtak mind a ketten, amíg az ige testet öltött. A házakat a főváros építette s a „Hajléktalanok menhelye egyesület” gondozza. A hatóság ma délelőtt vette át az épületeket. Rossz idő volt, egyre hullott a hó, mégis sokan eljöttek az átadás ünnepségére. A többek között ott voltak báró *Podmaniczky* Frigyes, az egyesület elnöke, *Neuschloss* Ödön tükár, *Halmos* János polgármester, *Gerlőczy* Károly nyugalmazott alpolgármester, *Pohl* Ferencz kerületi előjáró, *Vasizlievics* János tanácsnok, dr. *Seregi* Zoltán tanácsjegyző stb. Az átadás az udvaron történt. Előbb *Seregi* tanácsjegyző, majd *Halmos* polgármester szólott a nemes szándékról, amely a fővárost és az egyesületet is vezette. Ezután báró *Podmaniczky* Frigyes mondott köszönetet a fővárosnak, hogy ezt a valóban humanus és alapjában véve nagyon fontos intézményt megalapította, egyuttal példát adva a magán vállalkozóknak is, hogy a tőkét a munkás nép érdekeinek szolgálatában hogy gyümölcsöztesse. Végül átadta az egyesület nevében a négy

pavillont a fővárosnak, amely a költségeket viselte, s az egyesületet az építkezéssel és a további felügyelettel megbizta. Végül bejárták a házakat, örömmel nézték a czélszerű berendezést, beosztást. A jövő hónap elején már be is költözhetnek a lakók.

(A virillista-jelöltek.) A 45-ös választmány ma délelőtt összeállította a virillista városi képviselő-jelöltek névsorát. Az ajánlások végett kiküldött választmányi tagok javaslata szerint történt ez minden kerületnél.

Vita csak a Lipót-városi jelölések miatt volt. Ennek a kerületnek a jelöltjeit Schweiger Márton szemelte ki, ő is olvasta föl a névsort. Nyíry Lajosnak kifogása volt ez ellen, mert a kerület választópolgárságát nem hallgatták meg a jelölésre nézve s a kandidált virillisták nem a kerület többségének, hanem csak az egyik, számra nézve jelentéktelen frakciónak a jelöltjei. A polgárság másik, kétségtelenül nagyobb táborának is vannak jelöltjei s kéri a választmányt, hogy mivel a polgárságnak pártkülönbség nélkül való közgyűlése nem volt, a két névsor alapján a paritás szemeltartásával harmadikat csináltasson s ez legyen a kerületjelölteinek a véglegesen megállapított sorozata. A választmány nem törődött ezzel a méltányos kifogással és elfogadta Schweiger Márton listáját. A választmány a következőképpen állapította meg a virillista-jelöltek sorát:

I. kerület: rendes tagok: dr. Országh Sándor, Osztóics Mihály; póttagok: Hirschler Mór, Jankovich József, Löwenstein Antal.

II. kerület: rendes tagok: báró Liphay Béla, Mihálovits Antal, Rupp Zsigmond, Hebertanz Nándor, dr. Rónay Károly, dr. Axaméthy Lajos, dr. Emmer Kornél, Delmedico Ágost, Eberling József; póttagok: Schiller György, Beck Adolf, Weineck József, dr. Nagyösi Ferencz.

III. kerület: rendes tagok: Goldberger Sámuel, dr. Tatai Adolf, Finály Zsigmond, Schäffer István; póttag: Kriziczky Lajos.

IV. kerület: rendes tagok: dr. Gebhardt József, Gerenday Béla, Jármay Gyula, Kléh István, dr. Kléh László, Morlin Imre, dr. Mutschenbacher Béla, dr. Pertik Ottó, Politzer Gusztáv, Röser Miklós, Steinhardt Antal, Sigray Pál, Véry Károly, Wodianer Fülöp; póttagok: Galgóczy Károly, ifju Karikás Mihály, Gyarmathy Gyula, Klenovits György, Paál Károly, Pleininger Ferencz, Reichl Sándor, Schumann Antal, Weisz Gyula.

V. kerület: rendes tagok: Sárkány József, Légrády Károly, Kohner Zsigmond, dr. Friedmann Bernát, Mezey Sándor, Hüttl Tivadar, Lánzy Leó, Mandl J. Ignác, Quittner Zsigmond, dr. Kresz Géza, Miklósi Henrik, dr. Darvai Fülöp, dr. Stiller Mór, Gundel János, lovag Falk Zsigmond; póttagok: Neumann Rafacl, Kelemen Gyula, Szirmay Oszkár, Beumel Sándor, Dalnoki Béla, Widder Mór, Perger Ferencz, Klein Berthold, Sonnenberg Imre.

VI. kerület: rendes tagok: Pucher József, Baintner Imre, Breitner Zsigmond, Bochkor Károly, Eötvös Károly, Eisele József, Hieronymi Károly, Schweiger Adolf, Holétius Károly, Kunz Ferencz, Mészáros János, dr. Neumann Ármin, Oetli Antal, Popper István, dr. Török József, Weisz Fülöp, Wodianer Arthur; póttagok: Geiger B. Zsigmond, Gelléri Mór, dr. Keleti Gyula, Politzer Zsigmond, Romeiser Béla, Stärk Sándor.

VII. kerület: rendes tagok: dr. Apatitzky Sándor, dr. Arányi Miksa, Beliczai Béla, Hartenstein Zsigmond, Herzog Péter, Herein Ödön, dr. Hlatky József, dr. Hudonnal József dr. Kunvári Fülöp, Lukács József, Mauthner Ödön, dr. Salgó József, Schneider Alajos, Schwarcz Simon, Stadler Károly, Wolfner József; póttagok: dr. Berger Rezső, Goldmann Mihály, Jakabffy István, Popper Mór, Ráth Károly, ifju Sidor Samu.

VIII. kerület: rendes tagok: dr. Bokay János, Bánhegyi József, Császár Jenő, Farkas Gyula, dr. Gonda Ignác, dr. Grauer Vilmos, dr. Heltai Ferencz, Hüvös József, Kauser János, ifju Külber Fülöp, Porszász Gyula, Pártos Gyula, id. Révai Róbert, Seenger Béla, Steindl Imre, Szabó József, Wellisch Alfréd; póttagok: Breslmayer Kálmán, Hecht Bernát, Ormay Mór, Schmidt József.

IX—X. kerület: rendes tagok: Gerlőczy Károly, dr. Hecht Ernő, Hindy Kálmán, Horváth A. János, Szántay Adolf, Weisz Berthold; póttagok: dr. Ballagi Aladár, Hirsch István, Reményi Antal, Zsigmond Béla.

(A svábhegyi vasut.) Ez lesz egyik fő tárgya a főváros szerdai közgyűlésének. Régióta tárgyalják már ezt az eleinte a Döbrentey-tértől, most meg az eskütéri hídól a Svábhegyig tervezett keskenyvágyú vasut ügyét, de egyhamar, úgy látszik, aligha lesz a vasútból valami. Ujabbán nézeteltérés merült fel a kormány és a főváros között a főfelügyelet te-

kintetében s e miatt kerül az ügy most a közgyűlés elé. *Gerlőczy* Károly volt alpolgármester nyugdíjaztatása, a nyugdíj szabályzatnak még egy évig való fentartása is a közgyűlés napirendjén vannak.

(Választói igazolványok.) A községi választásra szóló választói igazolványok az utólagosan fölvetett, vagy más kerületbe áttett választók számára *Sacher* István igazoló választmányi jegyzőnél vannak. Holnap-tól vehetők át a sörház-utczai 4. számú ház I. emeletén.

VIDÉK.

* (Városi közgyűlés Szabadkán.) *Szabadka* város törvényhatósági bizottsága tegnap tartotta meg november havi közgyűlését. A 45 pontból álló tárgysorozatot két óra alatt tárgyalták le. Alig is volt a tárgyak között olyan, mely hosszabb vitára adott volna alkalmat; csak a Mária-Valéria kórház 1898. évi költségelirányzatnál szólalt fel *Mamuzsich* Mátvás prépost plébános bizottságilag. Erős, szenvedélyes hangon kelt ki a városi tanács ellen, mire *Schmausz* Endre főispán a hely méltóságához illő hang betartására utasította. Ezután a tanács javaslatát elfogadták. Még az izraelita hitközség kérvényének tárgyalásánál volt némi vita, de ez is minden nagyobb emóció nélkül lett elfogadva.

* (Pápa város új plébánosa.) Kriszt Jenő, volt budapesti belvárosi káplán, Pápa város új plébánosa, Fenyvessy Ferencz országgyűlési képviselő társaságában ma érkezett meg hivei közé. A vasúti indóháznál gróf Esterházy Mórincz kegyur nevében Sült József kir. tanácsos fogadta, a város lakosai nevében pedig Mészáros Károly polgármester mondott üdvözlő beszédet. Holnap a különböző felekezetek és testületek tisztelegnek küldöttségileg az új plébánosnál. Csütörtökön a város bankettet ad tiszteletére.

* (A gyulai választás.) *Bodoky* Zoltán, a gyulai szabadelvűpárt képviselőjelöltje, ma tartotta meg programbeszédét a „Népkert”-ben, melyet a nagyszámu hallgatóság lelkesedéssel fogadott. *Bartha* Miklós ma reggel érkezett Gyulára Szluha István, Várossy Gyula, Barabás Béla országgyűlési képviselők, Szederkényi Nándor és Lovász Márton kíséretében. A vasutól száz főnyi bandérium haladt a kocsija előtt és nagy tömeg kísérte a vendégeket a városba. Délután a Kossuth-téren több százra menő közönség előtt *Bartha* Miklós megtartotta programbeszédét. A képviselők közül is többen beszéltek.

TÖRVÉNYKEZÉS.

— **S ez a szerelem tőve!**... Az „Országos raktárházak nagybecskereki fióktelep”-nek pénztárosa, a tizenkilenc esztendő *Liechtenstein* József ez év augusztus havában ötezer forintot sikkasztott, aztán szeretőjével, *Chrabovszky* Annával utra kelt Amerika felé. A szőkevények eljutottak Brémáig, ahol letartóztatták őket s a kiadatási eljárás befejezéséig mind a kettőt Nagybecskerekre szállították. Az elsikkasztott összegből 4400 forintot találtak még *Liechtensteinnál*, aki azzal védekezik, hogy *Chrabovszky* Anna iránt érzett *határtalan szerelme sodorta a bűnbe*. Az elfogott szerelmesek bünpere nemsokára végtárgyalásra kerül.

— **Az ál-főherceg.** Essenből hozza hírül egy jelentés, hogy az ottani büntető törvényszék december 3-án fogja tárgyalni a csalás büntető miatt vád alá helyezett ál-főherceg, *Behrendt* Károly bűnyűjét. A végtárgyaláson jelen lesz az elbolondított menyasszony, *Hauszmann* Mária is, a ki az esseni törvényszéktől a hirhedett kalandorinak szigoruan való megbüntetését kérte. A végtárgyalás iránt mindenfelől nagy az érdeklődés.

— **A Brunkaláné váltót.** Brunkaláné ügyében a törvényszék tudvalevőleg helyet adott a vödök kérelmének és az iratokat kiadta a vizsgálóbíróknak azzal az utasítással, hogy rendelje el a bűnjelet képező váltóknak *vegyi uton* való megvizsgáztatását. E vegyi vizsgálattal próbálja a bíróság kideríteni, hogy mikor irták alá a váltókat. A szakértők most már nemsokára megkapják a bűnjeletet, hogy megoldják a nagy rejtélyt. De vajon nem történhet-e meg, hogy a szakértő urak a különféle vegyi vizsgálatokkal a váltókon levő aláírásokat egészen kiveszik eredeti formájukból, vagy azokat fölismerhetetlenné teszik? Ez pedig egyenlő értelmű a *bűnjelek megsemmisítésével*.

MINDENFÉLE.

Kevés az asszony, még pedig nem nyomorúságos országban, hanem az új Eldorádóban. Az ősszel fedezték Alaska félszigetén Klondyket, az új aranyországot. Őzönével tudnak oda a kincskeresők, de mit ér a temérdek arany, ha a legfőbb kincset, az asszonyt, meg nem találják ott. Hogy milyen hiány lehet a nőben, a következő apróhirdetésből is kitéjük:

„Százötven fiatal leány kerestetik a jövő tavasszal Klondykebe induló expedícióhoz. Minden szükséges előkészület meg van téve. Hogy a nőket a gyalogut fáradsalmaitól megkíméljük, hajóról gondoskodtunk, mely azon a napon indul el, mikor a gőzhajóforgalom megnyitattik. Az aranymezőkről érkező legutóbbi értesülés szerint tizenegy aranykereső közt mindössze két eladó leány van. Az egyik szerencsére tud főzni és hetenkint megkeres 150 dollárt. Bővebb felvilágosítást ad stb.“

Egy aranyásó, ki a minap tizezer dollár értékű aranyppal tért haza Dawson Cityből, azt beszéli, hogy egy csinos fiatal eladó leány kedvre válogathat a kérékben, a legmódosabb is szívesen nyújtja neki a kezét. Számításom szerint, ha az egész terület figyelembe vesszük, 4000 férfire jut egy leány. Lehet gondolni, hogy ilyen körülmények között milyen nagy becsben állanak a nők. Ugy tartják, tisztelik őket, mint egy királynét. Ha valamelyik az utcán megjelen, valamennyi férfi kalapot emel előtte.

A köszöntés formái. Ahány ház, annyi szokás: az emberek más-más vidéken más és másképpen köszöntik egymást. Az arabok hatszor, nyolcszor is megrázzák egymás kezét. Egyszer — az korántsem elég. Ha azonkívül a találkozó ismerősök még kiváló egyéniségek is, akkor többször is átka-rólják s megcsókolják egymást. Az sem ritkaság, hogy a köszöntés után a maguk kezét is megcsókolják. Törökországban az a szokás, hogy az ismerősök kezüket szívükre téve meghajolnak, ami kecses is, meg illő is. Ha Burmában férfi találkozik valamely nővel, ekkor orrát és száját a nő arcához érinti, anélkül azonban, hogy megcsókolná, — ugyan megállaná-e ezt a tüzes magyar is? — miközben mélyen vesz lélegzetet, mintha a nő illatát akarná magába szívni. A férfi-ut viszont a nő üdvözli ugyanígy. Németország legtöbb vidékén nem udvariasság, hanem illemkérdése, hogy a férfi kezét csókoljon a nőnek. Olaszországban ez csak közel rokonok közt járja, míg Oroszországban viszont homlokokon csókolják egymást az emberek.

Az új alkímista. Dr. Emmens német tudós szabadalmat kapott, hogy mekánikai uton az ezüsthöz aranyat készíthessen. Így olvassuk legalább egy amerikai folyóiratban, mely még hozzá teszi, hogy neves angol vegyészek, azonfelül Mr. Sifferean, a kitűnő francia tudós, szintén megerősítik a hírt. Dr. Emmens most azon igyekszik, hogy olyan gépet alkosson, melyvel az ezüstöt négyszöghüvelyenkint 8000 tonna nyomásnak tehesse ki, ami, ha sikerül, azt reméli, hogy havonként 50,000 unczia aranyat, sikerül majd előállítani. Az eljárás költségei még nincsenek megállapítva. Az amerikai folyóirat szerint dr. Emmens kísérleteket folytat még arra nézve is, hogy a többi fémeket is másneműkre változtathassa.

A Figaróból. Hogy érzi magát a nagybátyád azóta a vasuti baleset óta?

— Egyre jobban, amióta levágták mindkét lábát. Az orvosok azt mondják, hogy egy hónap múlva teljesen lábra állítják.

Kutyatemető. Hol lehetne másutt, mint Angliában, ahol egyrészt annyi a pénz, másrészt annyi az excentricitás, a különczkedés. Ezuttal Newcastle hercegnőjéről szól az ének, akinek parkjában külön díszes sírkert van a hercegnő kedvenc kutyái számára. Ma már hatvan kedvenc kutyája aluszsa ott örök álmát, s mindegyik ebnek külön sírköve s külön, fölöttébb meghatón fogalmazott sírfelirata van.

A gyémántmezők. Hogy milyen termékenyek a délafrikai gyémántmezők, kitéjük abból, hogy az utolsó tizennyolc esztendő alatt nyolcvan tonna gyémántnál többet termeltek, s hogy e termelésnek összes értéke 560,000,000 forintra rugott.

A RÓKAÚT.

SUDERMANN HERMAN
REGÉNYE.

(10)

A keskeny, fülledt szobában, valami alacsony ravatalfélén lepedővel letakart test feküdt. — Hagyj magamra, mondta, vissza se fordulva, azután fölébentette a lepedőt.

Az apja merev, tüskés feje tekintett rá. A két szem mélyen beesett — haragos ránczok húzódtak el a szemöldök körül. Az arcz gödreibe fekete hajcsomók fészkelődtek be; a többi szakáll ősz volt. A rövid, vastag orr megkeskenyedett, az ajkak körül, melyek a halálban is össze voltak szorítva, a fájdalmas dacz egy vonása állt, egy olyan vonás, amely, minél tovább nézte, annál élénkebb és elevenebb lett s végre már úgy létszett, mintha mozogna, s vonaglanék.

Boleszláv összekulcsolta a kezét és elmondta a Miatyánkot. Könnyei szétfolyó cseppekben hullottak a viaszkos arcra.

— A te bűnöd az én bűnöm, mormogta. Ha én nem védelmezlek, ki védelmezzen ezen a világon?

Azután ismét ráborította a lepedőt, mert a legyek egész serege röpködött a hulla körül. Mikor megfordult, ott látta a leány fekete fejét a halott lábához szorítva. Fehér nyaka kicsillogott az árnyékból.

— Mit akarsz itt? rivalt rá.

Megrázkodott és összeguborodva előre tolta a bal vállát, mintha azzal akarta volna a fenyegető verést felfogni. — Szeme forrón csillogott ki a fekete hajcsatorból.

— Még nem kérgetett el mellőle soha senki, mondta.

— Én elkergetlek.

A leány szólanul fölállt és ment.

Boleszláv hirtelen kirántotta az egyik ablakszárnyat, mert úgy érezte, hogy megfullad. Körülnézett a szobában. — Szűk volt és elég szegényes — válogatás nélkül teletömve a legkelletlenebb dolgokkal, miket a tűzből épen kimentettek. — Aranylábu asztal körül puhafalóczák, a paraszti ág mellett ragyogó márványkonzol — kettőtört velencei tükör mellett egy pirók fakalitkája. S ott volt a kép is — az az ádáz kép, annak a szép lengyel asszonynak, az ő nagyanyjának képe, akitől minden baj és veszedelem származott.

Büszke fekete szeme még mindig győzelemittasan tekintett a messzeségbe, s a hajlékony lovaglóestor a fehér keskeny kézben még mindig azt mondotta: „Térdre, nyomorult szolgál.“

Csak a kontyon csillogó gyémánt, az elveszett. A képen, ezen a helyen lepattant a festék, s kilátszott a szürke vászon. A művészi faragásu keret, amely arany rózsakoszorút ábrázolt, az is töredezett, tönkrement. A virágok közül kilátszott a fa rostja, a mely nyers sárga festékkel volt bemázolva.

„Ez volt az első bizonyosan, amit kimentett a tűzből“, gondolta Boleszláv, s ha az apja holtteste nincs mellette, talán nyomhan lépté volna a képet a falról, hogy összetápossa.

Az egyik sarokban fegyvertartó állott, egész raktár új és drága löfegyverrel. Mindenfajta pisztoly és görbe kard csüngött körülük.

Fölötte a sziget tervrajza lógott, pontosan megjelölve azok a helyek, ahol csapdák, aknák fogadják a jövevényt. Futólagos rátekinetésre is vagy százra lehetett becsülni.

Boleszlávon fagyos borzongás futott végig. Hát nem bűnhődött eléggé a szerencsétlen, aki utolsó éveiben ilyen életre volt kárhoztalva? Nem gonoszabbul élt-e, mint egy halálra hajszolt vadállat; odujában, gyilkoló szerszámai között, melyek lépten-nyomon őt is fenyegették? Csak egyről feledkezzen meg, s nyomban halálra.

Mikor Boleszláv az ajtón kilépett, a földön kuporgó Regina testébe ütdött.

Panaszos kiáltással ugrott fel, mely ugyanolyan volt, mint a megtaposott kutya kesciwcs vonítása.

Hirtelen szánakozást érzett, de ez az érzés nyomban elhagyta, még mielőtt egy jó szót szolt volna a leánynak.

— Miért fekszel itt? kérdezte tőle.

— Itt van az én helyem, felelte s megint

azok az alázatos és vad lángok csaptak ki a szeméből.

— Mit jelentsen ez? A küszöbön csak a kutya fekszik!

— En is ott feküdtem, felelte.

— Hackelberg Regina a neved, ugy-e? kérdezte tovább.

— Igenis, nagyságos urfi.

— Te voltál az, aki a francziákat átveztetted a róka-úton?

— Igenis, nagyságos urfi.

— Miért tettéd?

— Mert mondták, hogy tegyem meg.

— Ki mondta?

— A leány lesütötte a szeméj és hallgatott.

— Miért nem felelsz?

— Mert ő megtiltotta!

— Ki tiltotta meg?

— A nagyságos ur!

— Akkor mondd nagyságos urnak s ne „ő“-nek.

— Igenis, nagyságos urfi.

— Engem mondj urnak s ne urfinak. — Nem vagyok már urfi.

— Igenis, nagyságos ur.

— Urnak mondj, nem érted?

— Igenis, nagyságos ur.

— Ur, — ezer mennydörgős mennykő, — egyszerűen csak ur!

A káromkodásra erősen összerezett a leány, de mikor aztán megértette, hogy mit akar, örömsugár villant meg a szemében.

— Igen uram, mondta s bólintott a fejével.

— Nekem mindent meg fogsz mondani, — érted? — Én rá nem gondolt a nagyságos ur, mikor a hallgatást rád parancsolta.

— Azt mondta, ne mondjam el senkinek a világon.

Boleszláv az ajkára harapott. Egyébként minek is faggassa tovább? Hiszen világos minden, mint a nap. Ez a szegény teremtes csak eszköz volt, mert elég ostoba és elég rossz volt, hogy eszközül felhasználhassák.

— Hány esztendő voltál, mikor a francziák betörték?

— A leány lesütötte a szemét és mondá:

— Tizenöt, uram.

Megint ellágyult egy kissé Boleszláv, de a benne lakó sötét és végzetes gyanakvás rögtön elfojtotta.

— Megfizettek az utadért? — kérdezte azután a fogán keresztül.

— Igen, uram, — felelt a lány nyugodtan.

Boleszláv megrázkodott az undortól.

— S aztán mennyi volt a béréd?

— Nem tudom, uram!

— Hogyan, — hát nem alkudtál meg?

— A leány nem értette, hogy mire czéloz.

— Az apám elvette a pénzt — felelte — azt mondta, hogy ez vérdíj. De nagy marok aranypénz volt, — annyit tudok.

Csudálkozó tekintetet vetett a leányra, aki erős, nagy fejű vad, a nyakán kontyba kötött hajával alázatosan lehorgasztotta. Sejtelve se lehetett, hogy most a megvetés milyen nagy áradatát zúdítják reája. Vagy pedig azt a hangot annyira megszokta már, hogy természetesnek találta?

— Mi dolgod volt neked a kastélyban a francziák idején? — vallatta Boleszláv tovább.

Vérvörös lett a leány arca, de még a nyaka is, le egészen a kebléig. Valami távoli emlék, úgy látszik, még fölébresztett benne valami szegényezés-félet.

— Segitettem a varróleányoknak, dadogta.

— S hogy kerültél a kastélyba?

— Az apám azt mondta, hogy nézzek föl s tudakoljam a nagyságos urtól, hogy nincs-e valami varni való. Azt mondta, hogy keressen meg magam a kenyereimet.

— Ugy? — Hosszan hallgatott, azután így szolt:

— Eredj s végy magadra valami kabátot, Regina.

A leány a kezével az ingéhez nyúlt, s úgy összeszorította a nyakán, hogy a széle valósággal belevágódott a kemény husba.

— Nos?

— Nincsen kabátom.

— Mit beszélsz? Hát nem ruházott téged a nagyságos ur?

— Tegnap leszakgatták a testemről a ruhámat.

(Folytatása következik.)

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti értéktőzsde. A mai vasárnapi magánforgalomban igen csekély üzlet mellett nyugodt volt a forgalom; Osztrák hitel. 253.80—354.10, magyar hitel. 387—387.25, osztr.-magy. államvasut 336.75—337 frton kötöttet.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgató választmánya ma délelőtt 10 órakor látogatott ülést tartott gróf **Desseffy Aurél** elnöklété alatt. Az ülés legutóbb a szegedi országos mezőgazdasági kiállítás rendező-bizottságának jelentését tárgyalta, amelyet az igazgató választmány teljes egészében elfogadott. A jelentés kiterjeszkedik a kiállítás költségvetésére, a rendezés részleteire, a kiállítás határidejére, amelyet szeptember első felében állapítottak meg. Elhatározza a választmány, hogy az országos kiállítás védnökéül **József főherceg**et kéri majd föl. A kiállítás díszelnökéül **dr. Darányi Ignác** földművelésügyi miniszter, **Desseffy Aurél** grófot a szövetség elnökét, **Kállay Albert** Szegedváros főispánját, **Pálffy Ferenc** Szegedváros polgármesterét és **Zsótér Andort**, a szegedi gazdasági egylet elnökét hozzák javaslatba felkérni.

A nyitramegyei gazdasági egylet indítványára elhatározza a választmány, hogy a jövő évben egy szövetségi naptárt ad ki az összes szövetséges gazdasági egyesületek tagjai számára. Ezután több kisebb ügy elintézése után a budapesti malomegyesület ama kérvényére került a sor, amelyben a kereskedelemügyi miniszterhez az örlési engedély fenntartása ügyében intézett kérvényének támogatását kéri. Az indítvány felett hosszas vita után napirendre tértek. A bécsi gazdasági egyesületek szövetségének december 1-én tartandó nagygyűlésére meghívja a gazdasági egyesületek országos szövetségét, amelyre vonatkozólag megbizja a választmány az elnökséget, hogy e nagygyűlésen való képviselteséről gondoskodjék. Sorra került azután a nyitramegyei gazdasági egyesületnek a pozsonyi kivitelű vásár szervezése tárgyában beadott javaslata, mely ügyben **Mérey Lajos**, gróf **Tisza István**, **Meskö Pál** és **Miklós Ödön** felszólalása után a választmány elhatározza, hogy felirati-

lag fogja kérelmezni a földművelésügyi miniszternél az Ausztriával való kiegyezésünk keretében az állategészségügyi egyezménynek létrehozatalát s ezzel kapcsolatban felkérni határozta, hogy a kivitelű vásárok szervezését kézbe vegye és a budapesti piacnak nemzetközi piaccezzá leendő átalakításával egyidejűleg egy Pozsonyban szervezendő kivitelű vásár ügyében is a lépéseket haladéktalanul megtegye. Ugyancsak a nyitramegyei gazdasági egyesület az országos sörárvásárok rendezése tárgyában nyújtott be egy panaszlatot, amely szerint a vásárok a jövőben ne rendeztessenek. Kodolányi Antal és Meskö Pál felszólalása után a választmány a vásárok jövőben való rendezésének szükségességét mondta ki azval, hogy ezektől függetlenül Bécsben sörárva bemutatások is rendeztessenek. A választmány javaslatba hozza a nagygyűlésnek, hogy a tél folyamán két szövetséges gazdasági egylet székhelyén: Léván és Győrött tartson a szövetség gazdasági előadásokat. Hozzájárul a választmány az irodalmi szakosztálynak a gazdasági főiskola ügyében előterjesztett olv értelmű határozatához, hogy a szövetség egy felírathat a Budapestben felállítandó önálló gazdasági főiskola létesítését szorgalmazza a földművelésügyi miniszternél azzal, hogy ha a főiskolának önálló szervezése és felállításba bármilyen okból nehézségekbe ütköznék, és esetben a műegyetem kapcsolatában egy különálló mezőgazdasági szakosztályt létesíttessen. Hozzájárult a választmány, ahhoz a javaslatokhoz is, hogy február havában a szokásos közéleti gazdasági előadások, ugyszintén egy 15—20 napra terjedő szőlészeti előadási ciklus tartassék. A földművelésügyi miniszter felhívására a választmány széleskörű akció megindítását határozta el a Georgikon megalapítójának, gróf **Festetics György**nek emelendő szobor ügyében s a maga részéről a szobor költségeire 1000 koronát szarazott meg.

Műbörgyártás Szegzárdon. A mióta a filloxera Szegzárd szőlőhegyeinek nagyrészét kipusztította, kénytelenek voltak a borkereskedők olasz borokkal pótolni a borszükségletét. A szegzárdi borkereskedők is sok olasz bort hoztak s ezeket — részben honi

terméssel keverve — hozták forgalomba s hazai bor gyanánt árusították. Az ilyen borkezelés még nem jött összeítkezésbe a törvényekkel és a borkereskedők ugyancsak felhasználták az alkalmat. Egyné, melyik azonban visszaélt törvényadta jogával és valósággal műbort gyártott. A szegzárdi borvizsgálóbizottság e héten betekintett néhány nagyobb borkereskedő pinczéjébe s meglepetve tapasztalta, hogy ezek némelyikében sok műbor van. Most már az országos vegytani intézet lesz hivatva megállapítani, hogy a szegzárdi pinczékben talált szegzárdi, somlyói, badacsonyi stbi hírneves czimen elárúsításra szánt boraik nem-e műborok.

A brüsszeli kiállítás leszerelése. A brüsszeli világkiállítás magyar osztályát most szerelik le **dr. Návay Aladár** vezérbiztos és **Mahunka Imre** jury-tag felügyelete alatt. A kiállított tárgyak nagy részét hazaküldik Magyarországra a kiállítóknak, a művészi kivitelű tárgyakat és felszereléseket azonban egyenesen Párisba küldik, ahol az 1900-iki világkiállítás magyar osztályában helyezik el. Ezeket a tárgyakat még **Lukács Béla** és **Miklós Ödön** kormánybiztosok brüsszeli tartózkodása idején jelölték ki a párisi kiállítás számára, melynek előmunkálatain a kormánybiztosok nagy erővel dolgozók.

Románia 1897. évi termése a hivatalos statisztikai adatok szerint a következő volt: **buzából** learattak 1.45 millió hektárt, átlag termés 8.8 hl, (a múlt évben 16.7 hl.), **rozsból** learattak 220 ezer hektárt, átlagos termés 10.9 hl. (múlt évben 17.7 hl.), **árpából** learattak 636 ezer hektárt, átlagos termés 11.8 hl. (múlt évben 18.4 hl.), **zabból** learattak 267 ezer hektárt, átlagos termés 13 hl. (múlt évben 18.4 hl.). Ebből a kimutatásból látható, hogy Románia idei termése jóval gyöngébb volt, mint a tavalyi.

Felelős szerkesztő: **Lipcsey Ádám.**

SZÍNHÁZAK.

Budapest, hétfő, 1897. november 29-én.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Évi bérlet 209. Havi bérlet 23.

A létért való küzdelem.

Színmű 5 felvon. Irtá: Daudet Alphonse. Fordította A. V.

Személyek:

Vaillant	Ujházi
Astier Paul	Nádai
Chennineau	Gyenes
Gré Adriani	Hörváth
Cousade Antonin	Császár
Jorjéne	Dezso
Heurlebisó	Abonyi
De Bretigny	Egressy
Hogtár	Deák
1-ső katoná	Kőrösmezői
2-ik katoná	Faludi
Mária Antonia	Jászai
A tábornagné	Helvey
De Seleny Eszter	Csilag
Lidyó	Török
De Rocanéro	Márothy
De Foder grófné	Keczeri
Falusi jegyző	Mészáros
Komornyik	Narcisz

Kezdeté 7 órákor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

A Mama szeme

vigjáték 1 felvonásban. Irtá: Rosen Gyula. Fordította: Beóthi Zsigmond.

Személyek:

Pataky	Pataky
Anna	M. Borovskij
Karolin	Szilassy R.
Johanna	Aranyossy J.
Simon János	Sziklay K.
Erőss Károly	Iványi A.
Antal	Ferenczi K.

Utána:

A báránnyak.

Operette 2 felvonásban. — Irtá: Lforat. Fordította: Makai Emil. Zenéjét szerzelte: Varney.

Személyek:

Radrel	Sziklay K.
Christian	Szentgyörgyi
Filforin	Iványi A.
Joseph	Ferenczy K.
Emeraldine	Láng Etel
Alice	Csik I.
Grobjehon	Rózsa L.
Germaine	Szegedi I.
Marcello	Héban A.
Mariotto	Gombaszögi
Jeanne	Haraszti V.
Juliette	Zelenka I.
Louise	Bilkei I.
Justine	P. Vidor H.
Madeleine	Lélek E.
Blanche	Völgyi K.
Suzanne	Pöchlér M.
Victorino	Várady M.
Léonie	Kaw

Kezdeté 7 órákor.

Színházi műsorok a 8. oldalon.

MAGY. KIR. OPERAHÁZ.

Zárva.

NÉPSZÍNHÁZ.

Tiszturak a zárdában.

Operett 8 felvonásban. Irták: Paul Ferrier és Jules Prevel. Fordították Erva Lajos és Fáy J. B. Zenéjét szerzelte L. Varney.

Személyek:

Pont ourel	Kiss M.
Luiza	Küry Klára
Mari	Bárdi Gabi
Goutran	Kenedich
Narcis	Vidor
Bridaine abbé	Kassai
Rigobert	Szerdahelyi
Bichon	Ujvári
Simone	Hugyi A.
Jaqueline	Gyöngyösi I.
Janneton	Makkos E.
Claudio	Erdei A.
Margot	Baan M.
Apáczka	Siposné
Opportuna	Csatnai Zs.

Kezdeté 7 órákor.

VÁRSZÍNHÁZ.

A büvös vadász.

Regényes opera 4 felv. Zenéjét szerz. Weber K. Mária. Szövegét írta Kind F. Ford. Ormay F.

Személyek:

Ottokár herczog	Mihályi
Kundó	Szendői
Agata	M. Rottler G.
Anna	Payer
Gáspár	Ney D.
Max	Arányi
Remote	Korösi
Kilian	Dalnoki
Samiel	Gonda

Kezdeté 7 órákor.

VIGSZÍNHÁZ.

Trilby.

Színmű 4 felvonásban. Georges Du Maurier regénye után írta: Paul M. Potter. Ford.: Fáy I. B.

Személyek:

Talby O' Ferral	Delli E.
Talbot Wyano,	Góth
Alex. Mc. Allister	Ráthonyi
William Bagot	Tapolezai
Rochemartel	Székely
Th. de Lafarce	Balassa
Svengali	Fenyvessé
Gecko	Gyóó
Vinardné	Nikó I.
Antony	Rónaszéki
Lorimer	Décsi
Rev. Thomas	Gyöngyi
Mrs. Bagot	Hunyadi M.
Kaw	Kazalitzky

Kezdeté fél 8 órákor.

Magyar Könyvtár.

Szerkeszti: **RADÓ ANTAL.**

A „Magyar Könyvtár” nagyszabású új gyűjteményes vállalat, mely fő könyveket a lehető legelőszöb áron hoz forgalomba.

A „Magyar Könyvtár” felöleli a régi és az újabb magyar irodalmat, valamint a **Kétféle** irodalmak színt-javát.

A „Magyar Könyvtár” nagy figyelmet fordít a magyar és az idegen klasszikusokra, az előbbieket gondos szövegkiadásban, az utóbbiakat a legelőszöb fordításokban hozsátva közze.

A „Magyar Könyvtár” külön iskolai kiadásokat is nyújt, alkalmazkodva a középiskolai tantervekhez.

A „Magyar Könyvtár” közöl késebb regényeket, elbeszéléseket, szindarabokat, verses munkákat.

A „Magyar Könyvtár” a szépirodalom mellett az ismeretterjesztő irodalomnak is tag lért nyit; közöl történelmi, irodalomtörténelmi és rokentárgyu műveket is.

A „Magyar Könyvtár” fanyentes, sohasem szülő papíron, világos, tiszta nyomással jelenik meg.

A „Magyar Könyvtár” egy-egy füzeté 3—4 ívnyi s a körülményekhez képest nagyobb is lesz.

A „Magyar Könyvtár” **egy-egy füzetének ára 15 krajczár.**

Havonként legalább két füzet jelenik meg.

A „Magyar Könyvtár” első tíz füzeté már megjelent és a következő:

I. **Katona.** Bánk-Bán. Bevezetlssel ellátta **Boóthy Zolt.**

II. **Gay de Maupassant.** Elbeszélések. Fordította **Tóth Béla.**

III. **Borzsonyi** válogatott ódái életrajzi bevezetlssel.

IV. **Coppée Fer.** A kovácsok sztrájkja és egyéb elbeszélő költemények. Ford. **Radó Antal.**

Minden hónapban legalább két füzet jelenik meg. Előfizetéseket 24 füzetre 3 frt 60 krajczárral, ugyanitt rendeléseket az egyes füzetekre elfogad a kiadóhivatal, valamint minden könyvkereskedés.

Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai)

cs. és kir. udv. könyvkereskedés kiadóhivatala. (103)

Föltalálók

és szabadalomtulajdonosok utmutatója a

„Szabadalmi Naptár”

(az új szabadalmi törvényvel.)

Ára diszkrétésben 1 frt 10 kr. Kiadja: **BERGL SÁNDOR,** hitos szabad. ügyvivő, szabadalmi mérnök irodája, Budapest, VII., Erzsébet-körút 8., mely új találmányok szabadalmaztatását és értékesítését is elvállalja minden államra. Ugyanitt kapható a hivatalos szabad. katalógus 1891—1894. évfolyama költségenként 1 frtért. (37)

„A magyar keztyű”

legjobb minőségben és legolcsóbb árban, azonban dús raktártartok

gummikülönlegességek, sérvétkök és betegápolási szerkekben, szolid árak mellett. Szétküldés titoktartás mellett.

POLATSCHKEK A. HUGÓ,
többszörösen kitértett keztyűgyáros és kűszorász.

BUDAPEST,
V., Marokkói-utca a Marokkói házzal szemben.

25% engedményt adok

óra és ékszer

Argyezököm különben is olcsó árakból. Viszont elrusitoknak és ügynököknek is a legkedvezőbb bevásárlási alkalom. Magyar argyezök ingyen és bérmentve.

SCHWARZ HENRIK
Bécs, 9/2., Alserstrasse 26.

„MAGYAR GAZDÁK LAPJA”
KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

A MAGYAR GAZDÁK ÉRDEKEINEK KÖZLÖNYE.

Műtatványszámonkat levelező lapon tessük kéri. Budapest, **Kompitser-utca 13. sz.** Főszerkesztő: **HERÉNYI GÖTTNARD SÁNDOR** (194)

Előfizetési ár: félévre 4 forint. Egész évre 8 „
Feloldó szerkesztő: **SZABÓ FERENCZ**

Kiadóhivatal: Budapest, **Akadémia-utca 4. sz.**

Színházi műsorok.

	Nemzeti Színház	Vár Színház	N. kir. Operaház	Vig Színház	Rép Színház	Magyar Színház	Kisfaludy Színház
Kedd	A bitines A hol unatkozna	—	Bohémek	Coullisset ur	Szókimondó asszonyosság	Gésák	—
Szerda	Tisztító tűz	—	—	Valéni nász	Kukta- kisasszony	Mama szeme Báránycák	—
Csütörtök	Lear király	—	Bohémek	Coullisset ur	Az ördög mátkája	Derül-borul Hannele Mama szeme	—
Péntek	Crampton mester	—	Büvös vadász	J. disonesti Pietro Caruso	Kukta- kisasszony	Titok	—
Szombat	Gabi villa	—	Ördög Robert	A mások kenyere A lélek jogai	Kukta- kisasszony	Titok	—
Vasárnap d. u.	Az arany ember	—	—	Valéni nász	Az oroszán vadász	Derül-Borul A báránycák	—
Este	Liliomfi	—	Bohémek	Coullisset ur	Kukta- kisasszony	Titok	—

Üdvös tanács.

Köhögésnél, rekedtségnél, a torok és légzési szervek működési zavarainál **Egger** biztos hatá-
sú

Mellpasztillái

veendők. (1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadohoz 25 kr.) A gyomor rendetlen működésénél radikális hatásúnak bizonyultak **Egger szóda pasztillái**. (1 doboz 30 kr.) Mindkét szer kapható minden gyógyszerárban. — Fő és szétküldési raktár Magyarországon; (27)

„Nádor”-gyógyszertár Budapest, Váci-körút 17.

Prof. Nothnagel azt mondja: Kitünően hat **eszű, köszvény, zsaba** és más hasonló reumatikus fájdalmaknál a **Gaultheria-olaj**ok belsőleg a **Gaultheria-szesz** külsőleg. **Hatása feltétlenül biztos.** Ára mindégynél 1-1 forint. A **Cocoin pasztillából** néhány darab megszünteti a garat- és gégehurutot, köhögést és rekedtséget. Ára 1 doboznak 75 kr. Kapható **Hazslinszky Sándor-téri** gyógyszerárban Epesten.

Belégzési Intézet

ujjonnan átalakítva és nagyobbitva, (72)
Dr. ZIFFER E., gleichenbergi furdorvos vezetése alatt.

József-körút 10. szám.
óvz szétporlasztással külön fülkékben. Fenyőfű-belégzés és pneumatikus kurák. Mell, gége, garat, orrbetegségek. Nyitva egész nap.

Az APFEL-féle

régi jó hírnevű (58)
fogműterem

mely eddig a Váci-körút és Deák-tér sarkán létezett,
Erzsébet-körút 12. sz.

alá (a New-York palotával szemben) helyeztetett át.

Első biztosító intézet katonai szolgálat esetére.

ő cs. és kir. fensége József főherczeg védnöksége alatt.

Biztosítási tőke: 27 millió korona.

Flu gyermekek legelőnyösebb ellátása
katonai szolgálat költségének fedezése — illetve a nagykorúság idejére. Bővebb felvilágosítással szivesen szolgálunk az **Igazgatóság.**

Budapest, V. ker., Erzsébet-tér 1. sz.

Mindenki,

a kijő minőségű és jól készített téli kabátot vagy öltönyt legelőnyösebb **szabott áron** és pedig egy téli kabátot 13 frttól, egy öltönyt 12 frttól feljebb venni akar, kérjük látogassa meg az urt és fiuruk szakmában legnagyobb üzletet az „Angol szabóhoz”

Kohn Heilmann és Fiai,
Károly-körút 12. (11)

A legjobb és legolcsóbb ásványviz a szántói savanyuviz.

mely számos kitüntetésben részesült, legutóbb a kiállítási érmet kapta, megrendelhető a forrás kezelőségénél, posta Hont-Szántó.

1 rekesz 25 palaczk 1-30 literes 4 frt — kr.

1 „ 25 „ 0-70 „ 3 „ 50 „

1 „ 50 „ 0-70 „ 6 „ 50 „

Ujra töltésnél, ha a palaczkok bérmentve vissza küldetnek, egy töltés öt krajczár; az ide-oda fuvarozás költségeivel együtt **Szakálos állomáson feladva.**

Ezen **Blaha Lujza pipere crème**

nem csak unepelt nagyművésznőknek, hanem immár a **férfi-rok legelőnyösebb hölgyeinek is kedvence,** mert szerfölötti finomságáért meglepő és feltűnést keltő hatásáért, mely már az első kísérlet után is észlelhető, minden hölgy csak ezen pipere crémét használja. Ezen Blaha Lujza pipere crème (mint a vegyvizsgálat igazolja) **teljesen ártalmatlan és zsírmentes,** mert a tulszios bőrt hölgyek is bátran használhatják. Ez egy egészen új bőr ápoló és bőrszítító pipere szer, mely a bőre kenve azonnal beszívódik és a bőr gyengébbé teszi, miáltal az **arczavány-szerű simaságot** mást hatvány **részén felhárítja és üdéséget nyor.** Es ezen üde zománcz (Teint Parisien) alatt az arcz bőr összes tisztítatlanságai u. m. szepők, pórszemek (wimerlik), hóratka (mitesser) a zsíros vörös arczsin, az orr, és kéz vörössége, a redők és bőrfoltok mind eltűnnek, **s mert zsírmentes és azonnal felszívódik** nemesek estvöll használhatn, hanem éppen **nap-pali használatra kiválóan alkalmas,** miert is estlyre, színházba, vagy sétára menés előtt nélkülözhetetlen kiegészítő részét képezi a legelőnyösebb toiltotnek is. Számos köszönő és elismerő levél igazolja ezen crème jószágát. 1 tégely ára használati utasítással 1 frt 20 kr, Blaha Lujza crémepounder fehér, crémepounder színesben 1 doboz 60 kr és szappan 1 darab 50 kr. Kapható közvetlen a készítőnél: **Dévai Széltűs István** gyógyszerésznél, Budapest, I. ker., Karácsony-utca 1. sz. Raktár Budapest: **Tóvári József** gyógyszerésznél, **Opera** gyógyszerár, **Nádor** gyógyszerár és Dobozokban dr. Kótschnek gyógyszerárban.

A Dr. BUDAI-féle **Kola pastilla,** egy bizton ható háziszser.

Főfájás, migrán, idegességnél. Idegerősítő. A szervezet nagyobb energiára, nagyobb munka elvégzésére képesíti.

1 doboz ára 1 forint.

Kapható Budapesten a **Városi gyógyszerárban,** Városház-tér.

Csillogó karácsonyfa-disz,

alkalmi ajándéktárgyak, mikulások, korcsolyák, sli és egyéb téli sportozikkek, mulattató társasjátékok és tombolatárgyak, lakásfelszerelési cikkek és **uj gyermekjátékok** stb. felől;

képes árjegyzéket

kívánatra ingyen és bérmentve küld,

KERTÉSZ TÓDOR

Kristóf-tér.

BUTOROK

részletfizetésre (38)

legjutányosabb áron kaphatók,

Ehrentreu és Fuchs Testvéreknél

Budapest, VI., Teréz-körút 8.

Büvészet

nem művészet, ha megvan a felülmulhatlan **„Ezer-mester** büvészkamrája” című könyvecske. Biztos mód tíz perc alatt büvészsé lenni. Ára a 112 oldalra terjedő füzetnek csak **30 kr.**

Szeret-e, elvesz-e, boldog lesz-e? 164

Ha tudni akarja, itt a

Ozigányjósno,

alí I. a kártyahúzásra és II. a kártyavetés művészetére tanít.

A 112. oldalra terjedő és 1 melléklettel ellátott füzet ára csupán **50 kr.** Az összegnek beküldése esetén bérmentve küldi:

Lampel Róbert

(Wodianer F. és Fiai)
könyvkeresked. Kiadóhivatala,
Bpest, Andrásy-ut 21. sz.

MAGYAR IPAR.
PFÁHN KÁROLY ÉS TÁRSAI,
tükör-, kép-, disz-keret,
aranyozott áruk és aranyléoz gyára.
Dus választék képekben és tükörökben is.
Raktár: Budapest, VII., Károly-körút 9. (103)

PICK ÉS WINTERSTEIN

gummi- és asbest-árak,
szijak, tömitések, emelő-
gépek, olajak stb.

BUDAPEST, VI., Teréz-körút 29.